

ATARÀXIA

I.B. JOAN ORÓ

JUNY, 1995.

Àlbum fotogràfic '95

Sant Jordi '95

Ploma invitada: Alfonso Sánchez

X Premi "Agustí Ricart"

Kandisky
i Mondrian

L'Associació
d'Alumnes i
ex-Alumnes

INSTITUT DE BATXILLERAT

JOAN ORÓ

Piet Mondrian
Rombo (1921-1925)

ATARÀXIA

Núm. 5. Junio, 1995.

Coordinació:

Jesús Costa

Colaboradors:

J. Borrell, R. Camats (Fotografia), M. Cerezo, E. Escarp, E. Garcia, L. Griñó, M. González, F. Ipiéns, J. A. Jové, E. López, A. López, T. Llevot, P. Otero, M. Pelegrí, G. Pena, A. Sánchez, D. Sistac, O. Vilalta.

SUMARI

*

Àlbum fotogràfic, p. 1.
Com vendre loteria, p. 12.
La quinta del E. Santo, p. 14.
L'esquí és el teu esport, p. 16.
L'esport: un desconegut, p. 18.
Lectura malintencionada..., p. 20.
La diversión de los antiguos, p. 22.
L'Associació d'Alumnes, p. 24.
El número d'oreo, p. 27.
Kandisky y Mondrian, p. 28.
Sant Jordi '95, p. 30.
Per a tu i per a mi, p. 36.
Ploma invitada: A. Sánchez, p. 37.
X Premi "A. Ricart", p. 42.
Assassinat en el "Joan Oró", p. 55.
Horòscop '95.

Quizás este año en que verá la luz el quinto número de *Ataràxia* la noticia más importante sea la creación, por parte de un entusiasta grupo de estudiantes del Instituto, de la *Asociación de Alumnos y ex-Alumnos* del centro. Es una buena noticia.

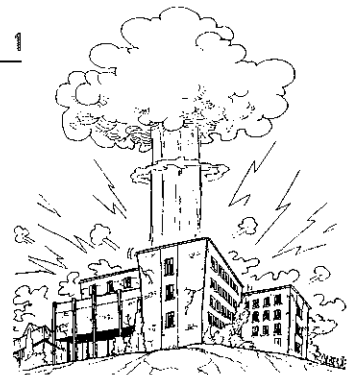
Porque por lo mismo que pretendemos que sea la revista una memoria gráfica de nuestro lugar de trabajo y de estudio, la citada Asociación, además de dinamizar a los estudiantes, puede contribuir a hacer del "Joan Oró" un lugar que se recuerde sin indiferencia, un rincón de nuestra vida que sigue vivo en la memoria aunque pase el tiempo, que todo lo barre.

Por eso inauguramos una nueva sección, el *Àlbum fotogràfic*, que recoge todo aquello que ha sucedido durante el curso y que merece salvarse del olvido.

Porque lo peor que puede ocurrirnos es que aquellos lugares en los que hemos pasado años y a los que hemos dedicado nuestras energías tengan tan poca personalidad que nadie los recuerde.

Eso querrá decir que no han influido para nada en nuestras vidas.

COU A

COU B

COU C

COU D

COU E

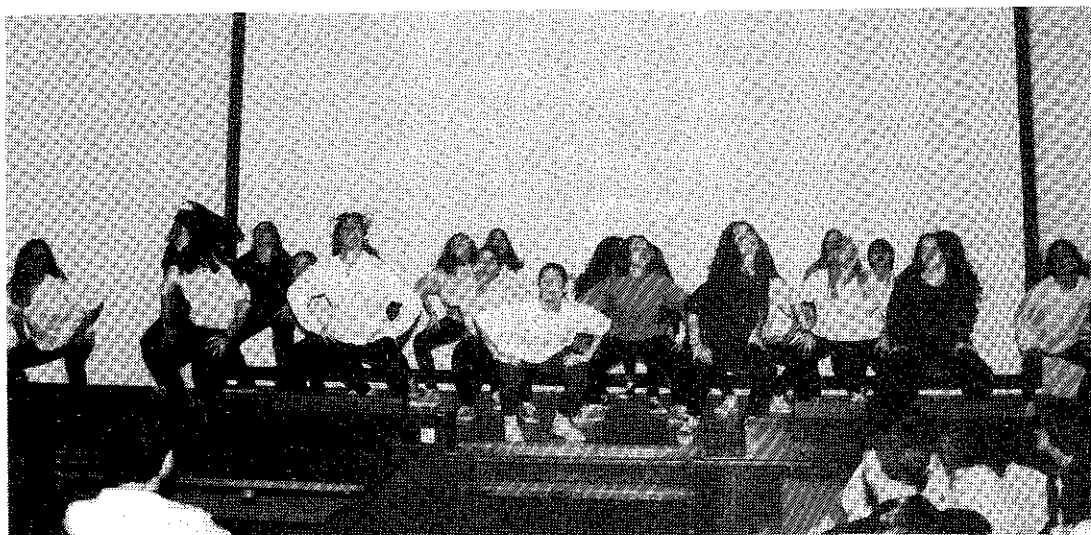
COU F

←
Nadal.
Els soferts pre-
sentadors, en
Joan i la Xènia.

→
Nadal.
"Lo que necesi-
tas es amor".

Nadal. Pon titeta pon...

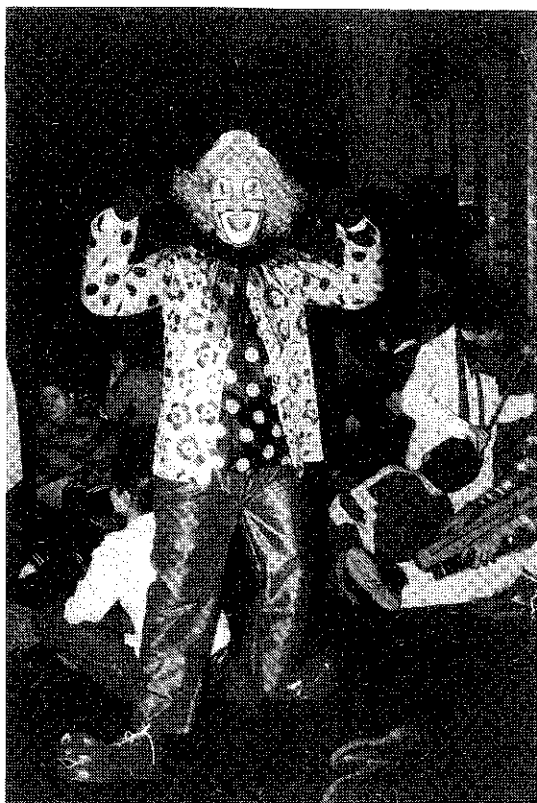

Nadal. Compte amb les fans.

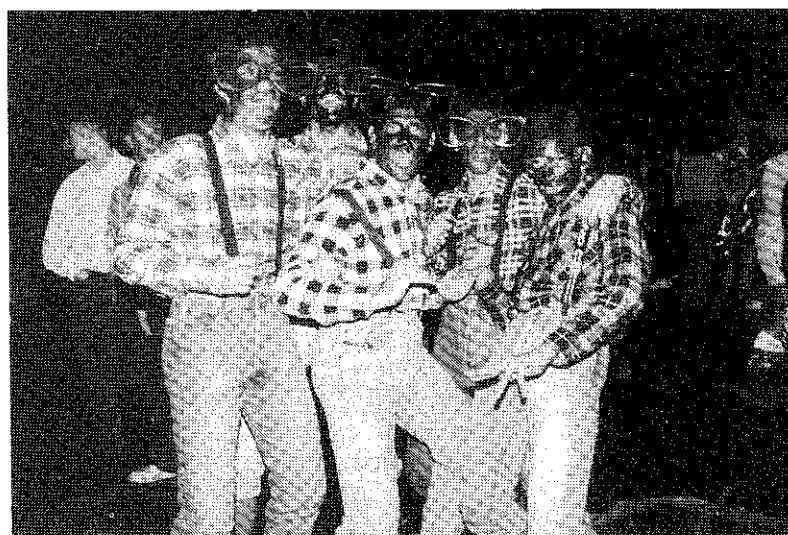
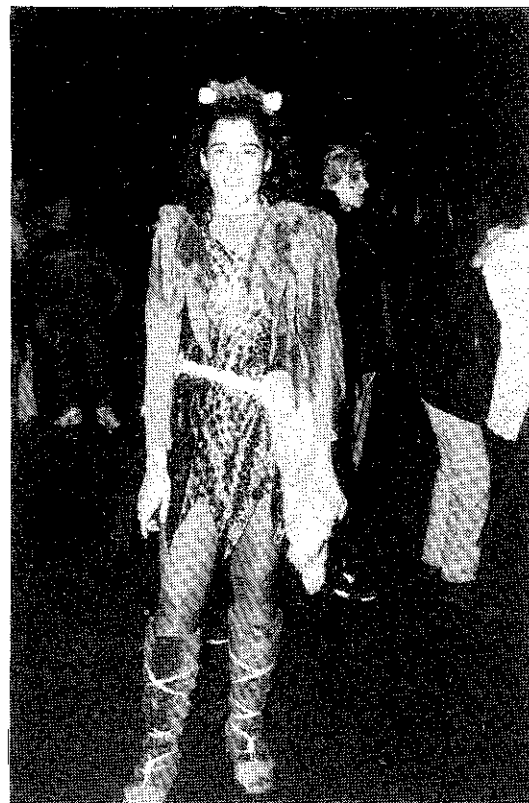
Nadal.
Regina "Karaoke".

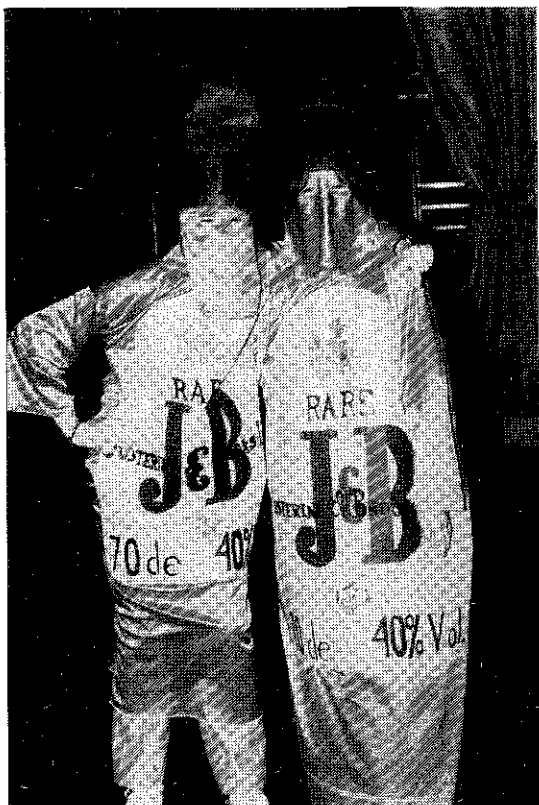
← **Carnestoltes.**
Pallasso.

→ **Carnestoltes.**
Troglodita.

Carnestoltes.
Alguna cosa per
veure?

← Carnestoltes.
Urkelmania.

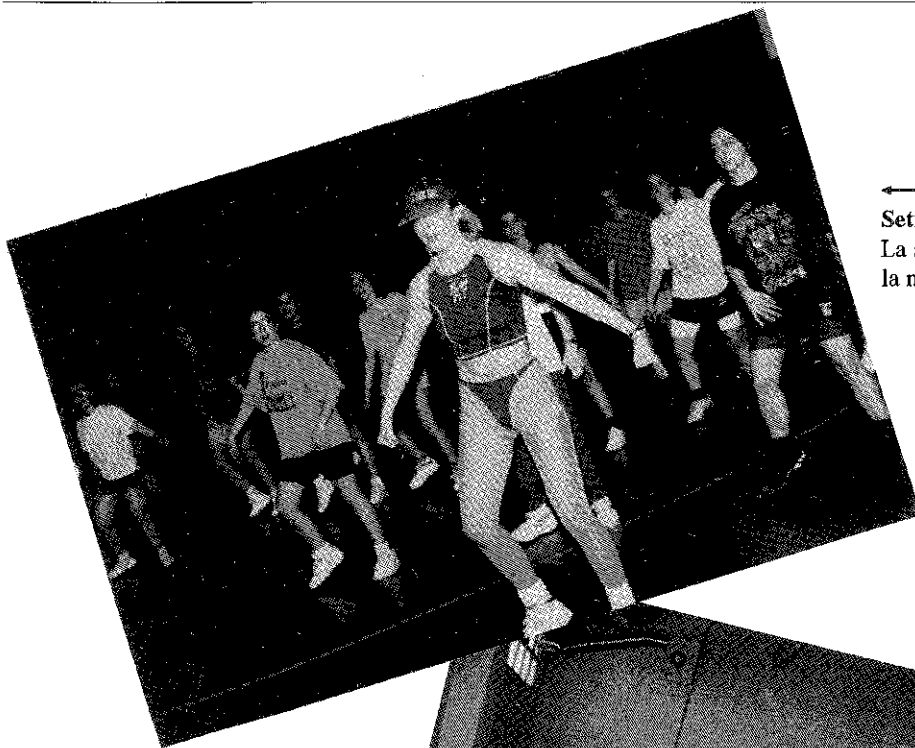
→ Carnestoltes.
Michy i Minie.

← Setmana Cultural.
Campionat d'escacs.

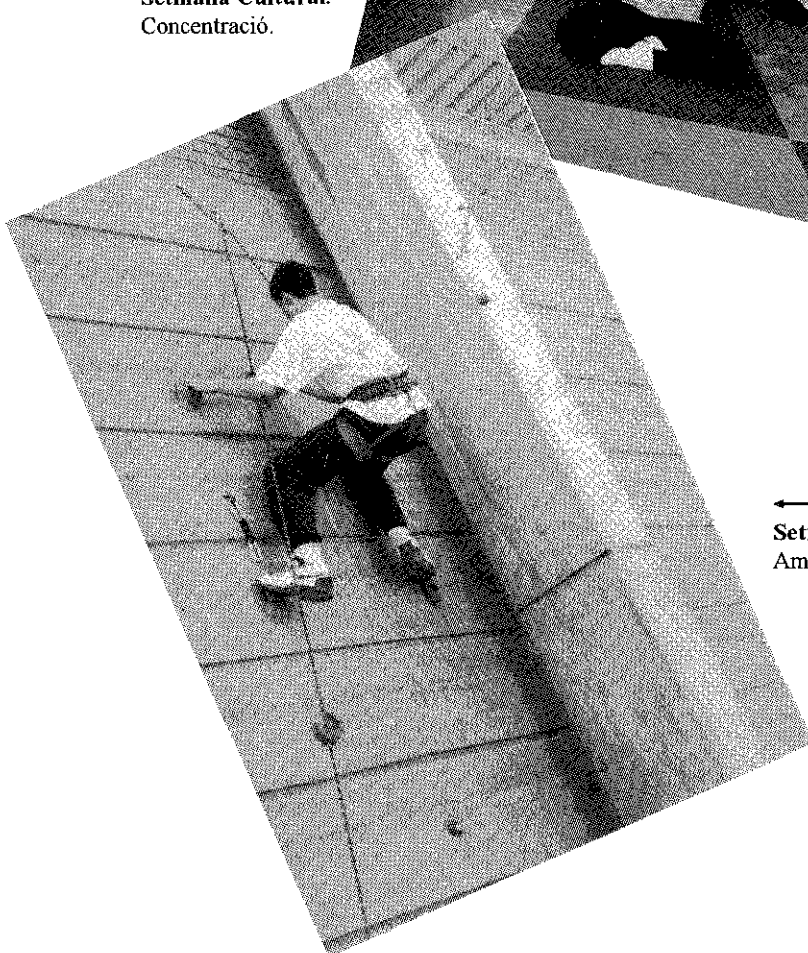
→ Setmana Cultural.
L'Institut sobre rodes.

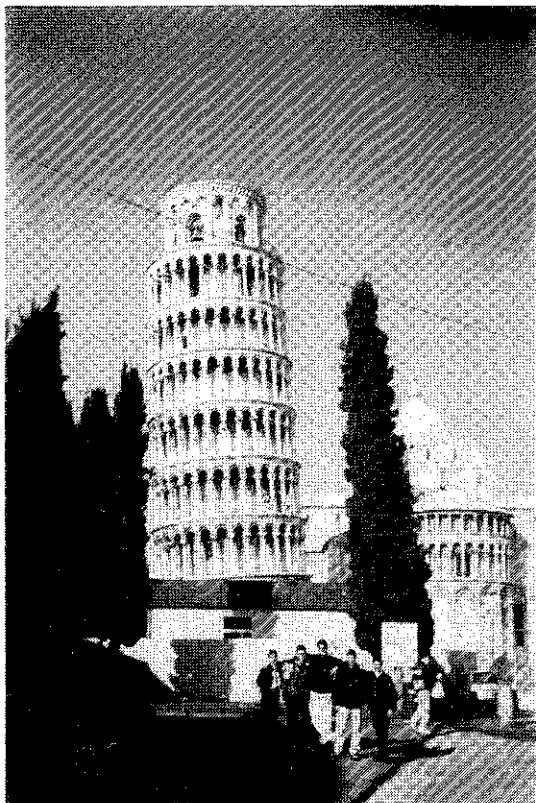
←
Setmana Cultural.
La sensació: què tindrà
la monitora?

→
Setmana Cultural.
Concentració.

←
Setmana Cultural.
Amunt, amunt...

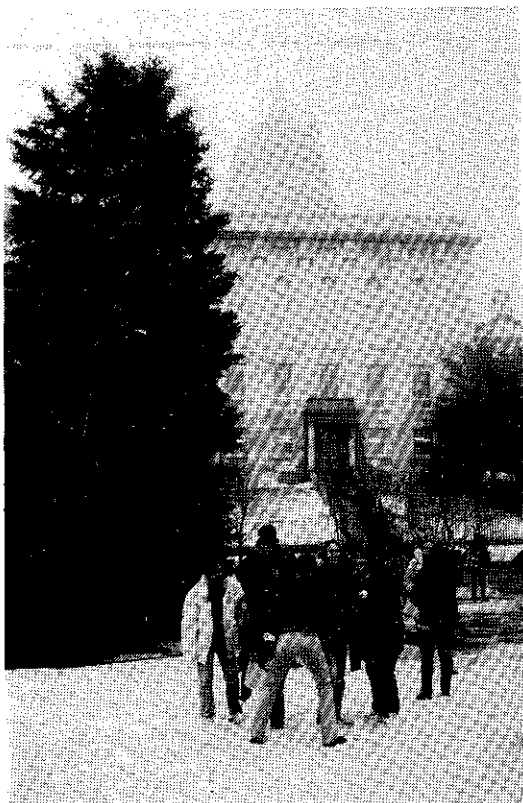
Itàlia. En la torre de Pisa.

Itàlia.

Itàlia. Visca la diversitat!

USA.

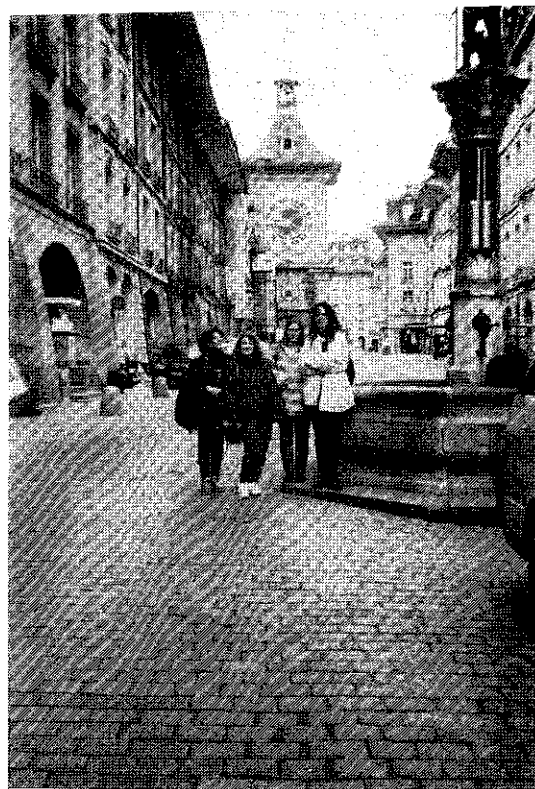
USA. Casa d'en Busch

USA. Manhattan al fons.

França.

Berna.

Vaquèira '95. Macià fa la cunya.

Vaquèira '95. L'equip internacional.

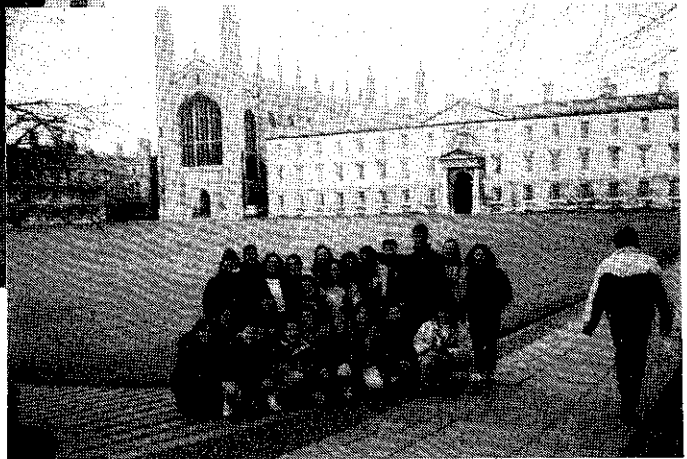
Múnic. L'equip d'investigadors.

Londres. El Parlament.

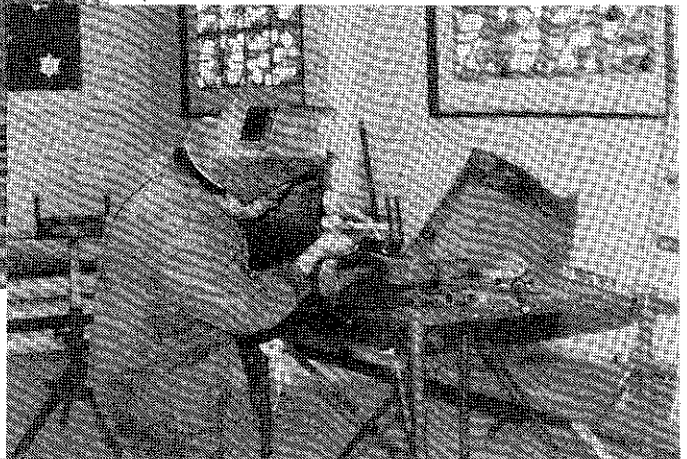
Múnic. Alegria.

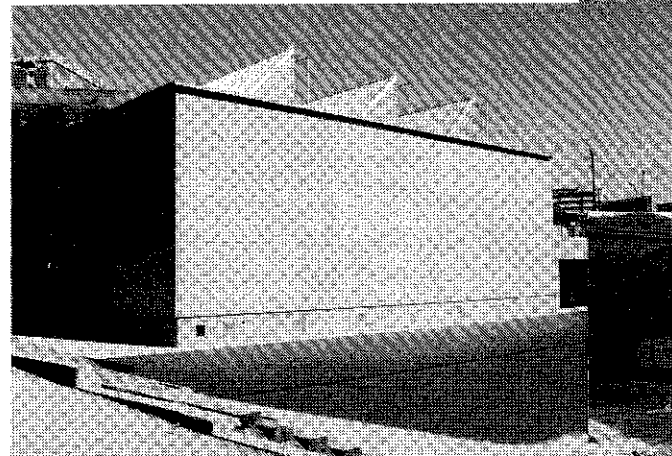
Londres. King's College

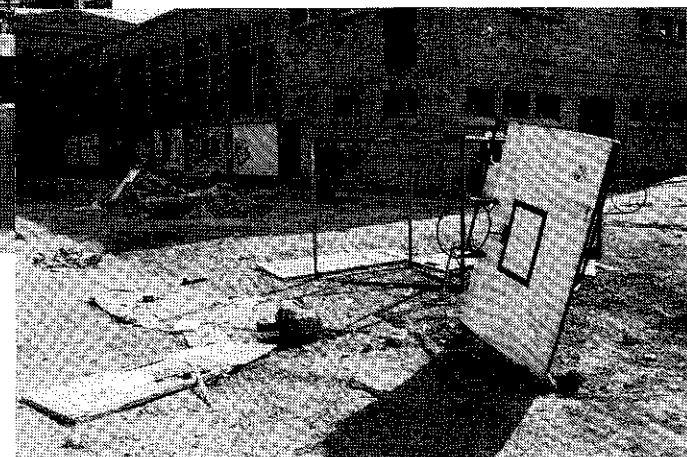
Londres. British Museum.

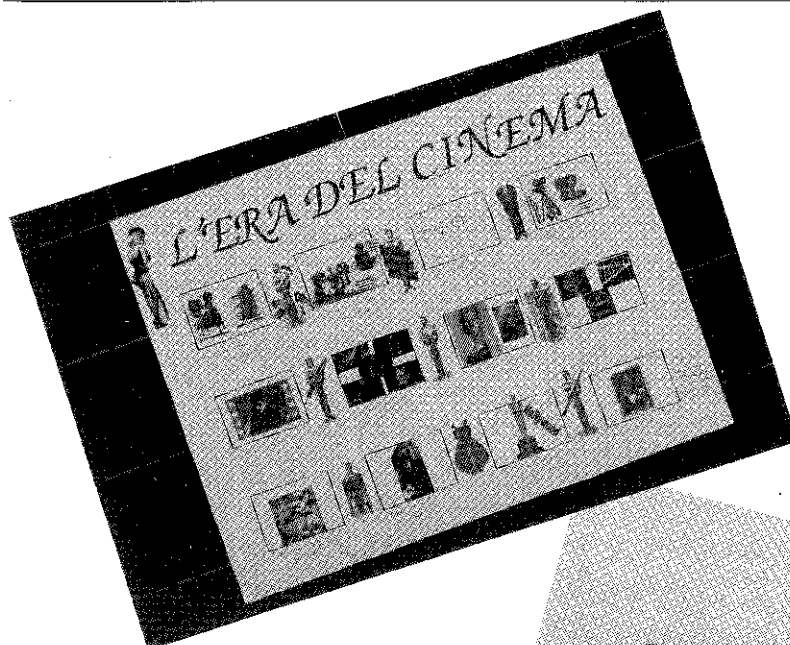
L'Institut, aprofitant el esbarjo, en obres.

El nou pavelló del "Màrius".

Un centre d'educació?

Exposició d'auques
"100 anys de cinema". 1r Curs.

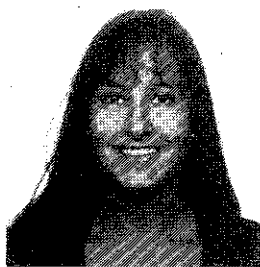
Conferència d'en Dolors Sistac
i en Josep Borrell.

Teatre.
Les Tesmofòrides, d'Aristòfanes.

Teatre.
Les Tesmofòrides, d'Aristòfanes.

Com vendre "Loteria" i no morir en l'intent

Eva López Truco. Cou D

Si m'he decidit a escriure aquest article no és pas perquè tingui ganes de fer safareig ni ofendre ningú, sinó perquè el que us he de contar em va succeir a mi i a dos companys de la meua classe i crec que si més no, potser us servirà algun dia.

Un diumenge assolellat i ventós, del qual no m'importa recordar-me'n vaig quedar amb els meus companys O i R per anar a vendre números (d'aquells del viatge de setmana cultural). I és que la tasca de vendre cent números no és pas fàcil i menys quan comences a esgotar els familiars, veïns i amics més propers. Així que, com anava dient, O, R i jo (E) vam quedar per a la tarda disposats a vendre els números a aquell que se'ns posés davant. Diumenge, en realitat, no és gaire bon dia, perquè la gent acostuma a quedar-se al sofà davant la TV, i si surt, com vam poder comprovar, no porta mai un duro.

Vam anar a la recerca de compradors, i inicialment ens vam decantar cap al carrer Major en busca de famílies passejant o de qualsevol peató al qual poder assaltar, això sí, sempre educadament. L'experiència per la gran rua de Lleida no va ser massa favorable. El balanç de vendes tot just va arribar a les 10 butlletes entre els tres i amb penes i treballs. Al carrer Major vam trobar unes quantes famílies que, molt amablement, ens van

escoltar i, fins i tot, ens van comprar algun número. Però també vam trobar "padrines" que, davant la nostra petició, argumentaven que encara havien de cobrar la pensió, i d'altres més humils, protegides del fred vent amb l'abric de pells, que ens deien que elles encara amb prou feina tenien

per mantenir-se amb la seva "pensioneta".

Ens vam fer càrrec que la situació de la "Tercera Edat" de Lleida era realment crítica, i que no es mostraven gens interessats per cap mena de rifa o loteria. Vam decidir anar a buscar una posició més estratègica i ens vam encaminar cap

a Ricard Vinyes. Pel camí ens vam trobar la competència. Una senyora de Múrcia, a la qual li vam oferir el producte, va obrir la bossa i, com si estigués disposada a comprar, en va extreure un plec de números de la seva filla per a un viatge a Canàries. Així que perquè ningú sortís perdent varem fer un canvi.

A Ricard Vinyes semblava que la cosa canviaria. Era el lloc ideal, amb circulació constant de gent que puja, baixa, va cap al cinema... Però el més encertat era que que ens distribuïssim la feina de manera que poguéssim vendre la major quantitat possible de números. Així que O i R es dedicaven a les noies joves o grups de noies, jo als homes o nois. Les parelles per a qui les veiés primer. I la cosa va funcionar. Déu n'hi do! Això sí, sempre passava algú que et deia:

-Mira, ho sento, és que no porto res ara.

I per demostrar que no ens enganyava es ficava les mans a la butxaca com sacsant, i llavors

una mica llunyà se sentia un "clin-clin" que suposo debien de ser les claus de casa, no? (Una mica arriscat això de sacsant). O també algú que et deia:

-Oh, ho sento; no porto "suelto".

I llavors, quan li dèiem que teníem canvi es quedava així una mica tallat i t'havia de comprar a la força.

Una dona ens va dir que només portava 75 pts, i la hi vam oferir igualment, però llavors va dir que no, molt amablement: per què? Doncs perquè no ens volia fer perdre "calés".

Un altre home en va comprar dos i no els va voler, però nosaltres, per si de cas li tocava, encara li guardem.

I una altra vegada va quedar demostrat que "el mundo es un pañuelo", ja que vam trobar uns algerians que només parlaven anglès, i xapurrejant com vam poder els en vam vendre un. Igualment a unes cubanes i a un italià.

Però el cas que va ser la "repera" fou un noi que després de comprar-ne un pa-rell ens va dir que ell era venedor professional i que era capaç de vendre tots els números a qui fos en un moment. Ah sí???-li vaig dir-Doncs jo n'estic segura que no.

I li ho vaig posar molt difícil: li vaig dir que ho intentés amb una "padrina" que s'apropava per la plaça, i el noi va anar i li va oferir, i va insistir, i la

va perseguir, però no va poder vendre res. La gent gran és el darrer objectiu.

Bé, ens van passar moltes més, però no tindriem prou espai a la revista per explicar-les totes, encara que m'agradaria resumir-vos, en un esquema, les millors excuses dels lleidatans per a no comprar un número. (Totes elles són reals, encara que no ho sembli):

-No tinc res a sobre (la més estesa, amb un 80%).

-No tinc res "suelto" (però portàvem canvi).

-Faig tard.

-No vull treure el moneder de la bossa (la més original).

-Després, quan torni, te'l compraré (i encara podríem estar esperant).

-Estic a l'atur (la més creïble al nostre país).

-Sóc pensionista.

- "No me jod... (píiiiip)"

-Tinc un germà que també està per allí a l'institut (Preguntàvem Quin?, i tornava a respondre: "Sí, sí, està per allí", nom bonic, sí senyor!).

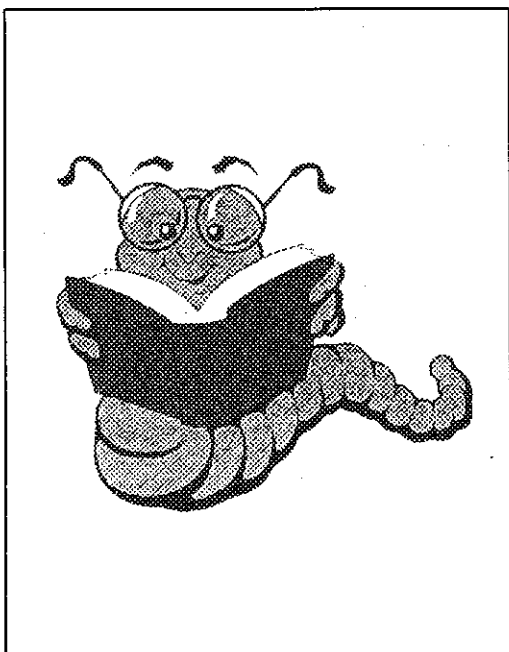
Bé, tot i les excuses, la gent també ens en va comprar, i en total vam vendre uns 130 números. Després de la nostra experiència, si us pot servir per altres anys, aquí teniu un parell de consells:

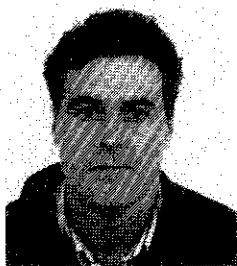
-Les parelles, que els compren com els "donuts", de dos en dos.

-Les "padrines", abstenir-se'n, no us en compraran cap.

-Feu servir la teoria dels sexes, ties a pels tios i vice-versa.

I finalment: Sort!!

LA QUINTA DEL ESPÍRITU SANTO (Manuel del Palacio, 1832-1906)

Jesús Costa. Lengua y Literatura castellanas.

En la quinta del Espíritu Santo, en 1870, los hermanos Bécquer, el poeta Gustavo, y el pintor Valeriano, volvieron a ser felices. Tras el exilio voluntario, por prevención, en Toledo, a causa de la algarabía de 1868, volvían a Madrid. Bécquer encontró un hotelito en el Barrio de la Concepción, en la zona de Ventas, afueras de Madrid, con jardín delante y huerto detrás, en el que el poeta se entretenía cultivando fresa y frambuesa para los postres de los niños, a los que la casita permitía amplia libertad de movimientos mientras ambos padres, separados de sus respectivas esposas y con cuatro niños a su cuidado, pintaban o escribían.

Allí, en la quinta llamada del Espíritu Santo, nombre que de seguro aprovecharía Correa, el amigo entrañable y bromista, para hacer el chiste acostumbrado sobre la santidad del amigo poeta, más espíritu que cuerpo, se reunían, a hablar de literatura, o a escuchar a los hermanos Bécquer acompañar a la guitarra la melodía de algún cantar popular, el grupo de amigos, la "generación becqueriana": Augusto Ferrán, Ramón Rodríguez Correa, Francisco Laiglesia, Eusebio Blasco, José Castro y Serrano, Narciso Campillo, Florencio Moreno, Eulogio Florentino Sanz y Manuel del Palacio, entre otros.

Allí, en la quinta del Espíritu Santo, los hermanos Bécquer elaboraron el proyecto de *La Ilustración de Madrid*, revista que iba a dirigir Gustavo para difundir las riquezas del patrimonio artístico español, con grabados de su hermano Valeriano, y que, además, les iba a permitir, perdidas todas las ayudas oficiales con la ruina de la monarquía, sacar a la familia adelante.

Pero la felicidad dura poco en la casa del pobre. Ese año de 1870, que

había visto resurgir la estirpe de los Bécquer de Sevilla, la contemplaría también derrumbarse con la muerte de ambos, primero el pintor y después el poeta.

Un buen amigo de ambos fue Manuel del Palacio, oriundo de Lleida, de quien vamos a trazar brevemente sus rasgos principales.

Manuel del Palacio

Algunos de nuestros alumnos, que durante su Bachillerato habrán tenido que leer, estudiar y examinarse sobre la obra de Gustavo Adolfo Bécquer, es posible que vivan en o cerca de la calle *Manuel del Palacio*, tan próxima a nuestro Instituto. Y seguramente que para ellos este nombre no significa mucho más que para los neoyorkinos la calle 47. Ignorarán, pues, que Manuel del Palacio fue un íntimo amigo de Bécquer, que ambos fueron periodistas y poetas, y que el primero vivió más y con mejor fortuna que el sevillano.

Hijo de militar, nació en Lleida por accidente:

*De la guerra por azar
y de mi estirpe, el segundo
en Lérida, vine al mundo
sin poderlo remediar:
pues de la humana batalla
a conocer la extensión
arrojando el biberón
hubiera dicho: "Otro talla".*

Por la profesión de su padre pronto conoce innumerables traslados (Granada, Soria, Coruña, etc.) para recalar finalmente en Madrid.

De revolución a revolución (de 1854 a 1868), Manuel del Palacio será un poeta y periodista combativo y radical, que hace uso del humor en la sátira política contra los isabelinos (moderados y unionistas), lo que le valió prisión y luego destierro en Puerto Rico. Es en esta época cuando se relaciona con Bécquer.

El poeta sevillano era protegido por el ministro conservador González Bravo, quien enamorado de su arte le hizo censor literario para que pudiera vivir dignamente, pues de las letras subsistía penosamente. Pero las diferencias ideológicas no fueron obstáculo para una buena amistad,

cimentada en la devoción mutua por la literatura y en la admiración que casi todos los escritores del momento manifestaron por el arte becqueriano. A Palacio debe Gustavo Adolfo mucho: infatigable creador y director de periódicos y revistas, en una de ellas, *El Nene*, apareció la primera rima publicada por el poeta en 1859:

*Tu pupila es azul y cuando ríes
su claridad suave me recuerda
el trémulo fulgor de la mañana
que en el mar se refleja...*

Alguna vez, sin embargo, tenían que enfadarse ambos amigos, aunque

no durara mucho la riña. Fue a causa de González Bravo, enemigo político de Palacio. Cuando murió el caudillo conservador Narváez, Palacio publicó este ingenioso "telegrama procedente del Infierno":

*Llegó el duque de Valencia;
se le está poniendo el rabo.
Se espera con impaciencia
a don Luis González Bravo.*

No tardaron en hacer las paces. Es más, probablemente gracias a Palacio, los hermanos Bécquer (Valeriano, pintor; Gustavo Adolfo, poeta) pudieron publicar dibujos y textos satíricos remunerados, en momentos de apuros económicos, en la importante revista *Gil Blas*, azote de unionistas y moderados. Y cuando los ultras atacaron a Bécquer acusándole de censor tibio y complaciente, se le defendió vivamente desde la mencionada revista, de signo opuesto, sin embargo, a la ideología becqueriana.

Tal vez fue este período (1854-1868), de bohemia, política y letras el más interesante de Manuel del Palacio. Después, como tantos otros escritores y periodistas del momento, será captado por el *establishment* político de la Restauración por la vía del funcionariado. Palacio asegura como diplomático la subsistencia de su familia gracias a don Juan Valera, y acabará su etapa ministerial como Jefe de Archivos del ministerio de Estado.

Su musa se vuelve clasicista y serena, alejada de las tempestades de antaño, aunque su ingenio satírico, tan celebrado, aflora algunas veces, como cuando el Ministro de turno se enfada con él por no aprobar a su candidato en una oposición que presidía Palacio. El jerarca monta en cólera y jubila prematuramente a nuestro escritor en 1898. Éste le lanza estos versos envenenados:

*Le llaman grande, y es chico;
fue ministro porque sí
y en cuatro meses y pico
perdió a Cuba, a Puerto Rico,
a Filipinas... y a mí.*

Y terminamos recordando la famosa polémica que enfrentó a nues-

tro poeta con un escritor a la sazón ya muy famoso, nada menos que el muy temible *Clarín*, que se distinguía por los implacables rejonos críticos que repartía en el ruedo literario.

Clarín escribió que en España había sólo "dos poetas y medio": Campoamor, Núñez de Arce y Palacio, el medio poeta, quien respondió con acritud y en verso, sin duda recordando los años mozos en los que era experto en la sátira poética. Se enzarzaron en una pelea a versos, que retrató así S. Delgado:

*Dos capitanes ilustres
del batallón de las letras,
olvidados de sus timbres
regañan en mi presencia.*

*Y a mí, que no he conseguido
llegar a cabo siquiera,
de juez de campo me pone
la casualidad traviesa...*

En 1894, ingresó Manuel del Palacio en la Real Academia Española, a pesar de que era uno de los poetas que más se había burlado en verso de los académicos, y pronunció un discurso que intentaba demostrar cómo en España la poesía se caracteriza por usar un lenguaje llano y coloquial.

Cuando fue embajador de España en Uruguay, con ocasión de una fiesta de catalanes residentes, leyó estos versos:

*Azares de la Fortuna
y caprichos de la guerra
en tu magnífica tierra
pusieron mi humilde cuna,
sin que a calentar el nido
llegara el pájaro alegre,
pues jamás el turbio Segre
fue por mí visto ni oído.*

.....

Pero a él mis versos irán

*Retrato del poeta realizado
por su hermano Valeriano*

*pues en placer o en dolor
tuve siempre a gran honor
el llamarme catalán.*

Como sonetista alcanzó alguna notoriedad en su época, y alguno de sus textos fue considerado clásico:

¡A los treinta años!

*Heme lanzado en la fatal pendiente
donde a extinguirse va la vida humana
viendo la ancianidad en el mañana
cuando aún la juventud está presente.*

*No lloro las arrugas de mi frente
ni me estremece la indiscreta cana;
lloro los sueños de mi edad lozana,
lloro la fe que el corazón no siente.*

*Me estremece pensar cómo en un día
trocóse el bien querido en humo vano
y el alentado espíritu en cobarde.*

*¡Maldita edad, razonadora y fría,
en que para morir aún es temprano
y para ser dichoso acaso es tarde!*

L'esquí és el teu esport

Eva López Truco. COU D.

Una miqueta d'introducció

L'esquí és un dels esports més antics encara que la seva pràctica com a esport i el seu perfeccionament són molt recents. Antigament els esquís eren utilitzats a les zones de muntanya com un mitjà de transport, o més ben dit, com una manera de desplaçar-se quan les nevades deixaven incomunicats els pobles.

Amb la descoberta de la sensació que es produïa en baixar per un pendent amb esquís (inici del que ara s'anomena esquí alpí), les característiques dels esquís, els bastons i les botes van canviar per a protegir l'esquiador.

I a poc a poc l'esport que va començar sent una activitat exclusiva per a una minoria, s'ha convertit en una activitat a l'abast de tothom que tingui ganes de passar un bon dia a la neu, i que tingui també una miqueta de paciència (per aprendre'n, és clar).

Per als que encara no s'hi han llançat

On practicar l'esquí?:

S'acostuma a practicar a les Estacions d'Esquí. En aquestes s'ha de pagar una entrada o *forfait*. Amb el pagament d'aquesta entrada l'esquiador pot accedir a totes les pistes i els remuntadors de l'estació, i el seu preu va des de les 2000 fins a les 3700 pts, depenent de

l'estació. Les pistes són els diferents itineraris que recorren l'estació i estan classificades per colors segons el nivell de dificultat:

verdes: per a debutants.

blaves: nivell mig.

rojes: esquiadors experts.

negres: per especialistes.

Els remuntadors són els telecadires i els telesquís, que et tornen a pujar muntanya amunt per tal que puguis seguir esquiant un cop has baixat la pista.

Què és necessari?: L'equip és molt important per tal de gaudir d'una bona jornada:

TEST PREVI

1. Quan arriba l'hivern desitges:

- a) Engreixar-te 20 Kg.
- b) Mantenir la línia i si pot ser aprimar-te una mica.
- c) Tenir un atac d'anorèxia.

2. T'agraden els esports que:

- a) Cansen, cansen, cansen... (bufff!!!)
- b) Són relaxants i alliberen de l'estrès.
- c) Són avorrits.

3. Aniries de vacances:

- a) A un abocador de residus radioactius.
- b) A una muntanya nevadeta, on toqui el sol i puguis fer esport.
- c) A un desert calorós, angoixant, sense aigua ni cap oasi pels voltants.

4. T'agrada que la teva pell a l'hivern estigui:

- a) Plena de grans i "acné".
- b) Moreneta i maca.
- c) Blanca al més pur estil "zombi".

Majoria de respostes A: Tu ets una mica especial, no tens gens de cura del teu físic, et tortures amb l'esport i a les estones d'oci i sembla que gaudeixes fent-ho. Ja ho tinc, no seràs un membre de la "colla de la brossa"??? Siguis el que siguis, per què no proves l'esquí?

MAJORIA DE RESPOSTES B: Felicitats, l'esquí és el teu esport. Te l'han fet a mida. Com??? Que encara no has esquiat mai??? I doncs, a què esperes?

Majoria de respostes C: La teva vida és monòtona i avorrida. No acabes de trobar aquell lloc, per passar les vacances, fresquet i relaxant. Què et sembla si proves d'anar a esquiar?

-La roba ha de ser d'abric i impermeable.

-Ulleres de sol.

-Crema protectora per a la cara i per als llavis.

-Mitjons gruixuts.

-Els esquís, les botes i els pals, que es poden llogar a totes les estacions; i allí mateix et

són necessaris els pals. Les botes són més toves i permeten una major mobilitat.

Un nou club d'esquí a l'institut "Joan Oró"

Bé, ara ja tens uns coneixements bàsics sobre l'esquí, i només et falta la pràctica, però

durador sempre és molt millor. **Setmana Olímpica de Secundària - Lleida '96**

Durant els dies 3 i 4 de febrer va tenir lloc la celebració de les proves d'hivern de la setmana olímpica de Secundària. Les proves, consistents en un descens en "slalom", van tenir

SKIOR

INSTITUT DE BATXILLERAT

JOAN ORÓ

donaran els esquís apropiats a la teva alçada i nivell, alhora que et graduaran les fixacions.

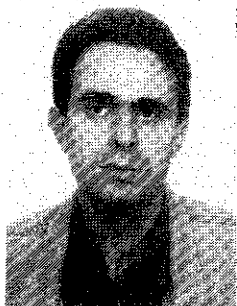
Altres modalitats:

Existeixen, a més de l'esquí alpí, el nòrdic o de fons i el "snowboard". L'esquí nòrdic consisteix en travessies itineraris de la muntanya que no presenten pendent. El material té bastants diferències, ja que en aquest necessitem mobilitat dels peus i que els bastons siguin més llargs per a poder-nos impulsar amb més força. El "snowboard", que és una de les modalitats més recents, és bastant diferent de l'esquí. Per començar es fa anar una tabla a la qual hi fixen els dos peus, i no

això és cosa teva. Si ja fa dies que els teus amics te'n parlen i encara no t'has decidit a intentar-ho, des d'aquí t'aconsellem que ho facis.

Els cursets d'una *Setmana a laneu* que organitza cada any el Seminari d'Educació Física, o el *Esquí de Dissabtes* amb **SKIOR**, el nou club de l'institut, són bones ocasions per fer-ho. D'aquesta manera tindràs el teu monitor, i això sempre ajuda a fer l'aprenentatge més segur i ràpid. I per finalitzar un darrer consell: amb el sol ves amb compte i no intentis d'estalviar crema per a obtenir un millor broncejat. L'únic que aconseguiràs serà cremar-te i canviar la pell. Un broncejat suau i

lloc a l'estació de Super Espot, on es van concentrar els diferents equips procedents dels diversos instituts de Ponent. Van defensar els colors del "Oró": A. Barrufet, Y. Fort, J. Camarasa, J. Navarro, D. Guillén, E. López i M. Barrufet. En un "slalom" de 21 portes Jordi Camarasa va ser l'únic a classificar-se per a la segona mànega. Els centres guanyadors van ser el de Sort i L'Acadèmia Tècnica. Tots els participants van ser obsequiats amb un "forfait" de temporada per a Super Espot. Tot i no aconseguir cap trofeu, se'ns tindrà en compte per a les proves d'estiu, que completaran la Setmana Olímpica de Secundària '96.

L'esport: aquell familiar desconegut

Macià Pelegrí. Educació Física.

Si dic que l'esport és el fenomen sociològic més important del segle XX és molt possible que aparegui un somriure a la vostra cara: "comença bé aquest, escombrant cap a casa descaradament ! !". Encara que no es tracti d'una afirmació pròpia, ja que són alguns sociòlegs -exagerant pot ser- que ho fan, no li podem negar a l'esport tot una sèrie d'implícacions directes i indirectes amb el món de la indústria, l'educació, el mercat, l'espectacle, la ideologia, el poder, els valors socials, els mitjans de co-municació...

El tema és molt prometedor però ho deixarem per un altre dia. Avui parlarem dels seus orígens, d'algunes curiositats al respecte i tractarem de comentar breument algunes teories explicatives de perquè una activitat, diguem-ne lúdica-ritual-espontània, s'acabà convertint en aquest "marremagnum" que podem ficar al mateix sac de l'esport. Anem a pams.

No anirem a buscar els antecedents més llunyans en el temps per la seva similitud en les accions que s'executaven -els xinesos, el maies i els asteques ja utilitzaven objectes semblants a una pilota per fer diverses activitats i/o jocs similars al futbol o el bàsquet. D'activitats tècnicament semblants a alguns esports actuals n'hi ha des que l'home és home: des que va alliberar les mans per poder-les utilitzar. Fitxeu-vos que no hi ha cap esport que es realitzi a quatre grapes,

això en apropiaria excessivament al nostre origen animal. Curiosament el futbol i l'atletisme en algunes modalitats són els esports que no utilitzen les mans i alhora són els que tenen una difusió mundial. Aventura-nos en la possible relació entre aquests darrers comentaris seria buscar tres peus al gat. Únicament tractarem d'esbrinar el procés que va donar lloc a la llavor de l'esport actual com activitat de lleure reglamentada i institucionalitzada dins un

context de societat industrial.

A l'Europa medieval, les activitats físico-esportives es podien classificar en torneigs, competicions amb arc, i els jocs populars. A aquest darrer grup pertanyen el "football" i el "knappa" anglesos, "la soule" a França o "el gioco de la pugna" i el "calcio" a Italia. Aquesta mena de jocs tenien en comú que es tractava d'una confrontació entre dos equips rivals molt nombrosos -es parla algun cop de 1000 jugadors per equip-, amb algun objecte en litigi semblant

o no a una pilota el qual havien de mantenir en el seu poder o portar-lo fins un objectiu determinat, sense durada predeterminada -hi ha escrits que parlen de tres dies-, i sense cap tipus de limitació reglamentaria! En general l'objecte -diguem-li pilota- es portava, es llançava i es colpejava amb el propi cos o amb bastons i, tal com hem dit, valia tot. Sí, sí valia tot, la llei del més bèstia i violent. De fet sovintejava que molts dels jugadors acabessin malparats amb multitud de cops, ferides i fractures a conseqüència dels quals alguns acabaven morint. Sort n'hi havia que aquestes "trobades de germanor" únicament es realitzaven una vegada a l'any coincidint amb alguna celebració estacional.

El caràcter paternal i protector de les autoritats ja es manifesta en aquells temps i únicament a Anglaterra "entre 1314 i 1667 fracassà, al menys en 30

ocasions, en l'intent de prohibir aquests jocs salvatges". A Perúgia (Italia), posant en evidència l'enginy que sempre ens caracteritza als mediterranis, van iniciar una variant, si més no, curiosa: es podien utilitzar pedres! Sort van tenir que a partir de l'any 1273 el jugador que matés algun dels seus contrincants seria jutjat com un assassí qualsevol.

Encara que als segles XVI-XVII hi ha algunes mostres de formes més moderades i menys violentes -afegint alguna reglamentació com la de

Perúgia, suposem- podem afirmar que no és fins als segles XVIII i XIX a Anglaterra que es succeeixen una sèrie de fenòmens que van representar la llavor del fenomen esportiu en el sentit actual del terme. Situant-nos en context, ens trobem en un país que es pot considerar la primera potència industrial del món i que, simultàniament i amb el mateix grau d'importància, inicia tota una sèrie de canvis polítics de control parlamentari i de control en el monopoli de l'ús de la violència².

Concretament al segle XVIII apareixen formes més civilitzades de boxa -s'introdueixen els guants i es prohibeix el cop baix-, de caça de la guineu -la mort del animal es "delega" als gossos-, d'hípica -es prohibeixen les fuetades entre genets- i de criquet. Durant el segle XIX es desenvolupen en aquesta mateixa direcció civilitzadora els esports de pilota: futbol, rugbi, hoquei i tennis. I en aquest grup ens aturarem una mica més.

Podem dir que la culminació del procés de reglamentació es concreta l'any 1845 a la "Public School" de Rugby amb l'elaboració de la normativa escrita més antiga de futbol. La posterior institucionalització d'aquest fenomen acabarà amb la formació de la FA (Football Association) i la RFU (Rugby Football Union) als anys 1863 i 1871 respectivament. Veiem aquests processos.

Les primeres interpretacions apuntaven que les mateixes direccions de les "Public Schools" proposaren o imposaren una mínima normativa per controlar i, posteriorment, incorporar a l'horari lectiu unes activitats dels seus alumnes que únicament causaven problemes (lesions, brutícia...).

D'altres estudis posteriors més acurats parlen que durant el segle XVIII i per molt diverses raons que no vénen al cas, les esmentades escoles angleses van patir tota una

sèrie de convulsions violentes -a les escoles de Eton i Winchester en set ocasions i a la de Rugby almenys en quatre- que, fins i tot, es podrien qualificar de rebel·lions malgrat que en alguna d'elles es va fer necessària la intervenció de l'exercit. A la de Rugby, amb la direcció de Thomas Arnold, conjuntament amb una tornada a la calma general, va aparèixer el reglament esmentat en el qual es prohibia, entre altres, fer ús de les travetes i de les sabatilles anomenades "navies" que tenien reforços i punteres metàl·liques. El que cal destacar d'aquest succés és que no es va produir cap mena d'imposició autoritària d'un reglament determinat, de fet la contundència de l'autoritat per part de la directiva del centre estava en hora baixa completament, sinó que van ser els mateixos alumnes, diguem-ne veterans, que van arribar a la conclusió que seria millor reglamentar mínimament aquella espècie de joc brutal.

A l cap d'uns anys aquests, ja ex-alumnes, van posar-se d'acord a nivell nacional en un reglament comú creant la "Football Association", encara que amb discrepàncies evidents que reflectien la primària rivalitat entre l'escola d'Eton i la de Rugby. Finalment, la ferma oposició a abandonar els braços i les mans per jugar la pilota per part dels ex-alumnes de Rugby, va acabar originant la Rugby Football Union i, que donarien lloc, més endavant, a dos esports ben diferenciats.

A partir d'aquí la difusió del "futbol amb el peu" va ser tan ràpida que l'adaptació de totes les paraules que envoltaven el joc es va fer gairebé per imitació fonètica (molts dels nostres pares diuen encara "orsai" per fora de joc...) i van donar pas a tota la sèrie d'anglicismes que s'han hagut d'acceptar com a vàlids encara que hi hagués l'equivalent semàntic a la nostra llengua (pocs són els puristes

que diuen "pena màxima" en lloc de penalti o "treure des de l'escaire" per còrner). La qüestió a la qual encara no s'ha donat resposta és perquè va ser el futbol i no el rugbi el joc que més es va difondre i quines raons justifiquen la seva implantació gairebé universal. Potser allò que deiem de l'origen animal... Acabaré amb dues cites que vindrien a resumir les dues cares de l'esport actual:

"De fet, l'esport és un dels grans invents que els éssers humans han fet sense plantejar-s'ho. Els ofereix l'alliberadora emoció d'una lluita on intervien habilitat i esforç físic mentre queda reduïda al mínim la possibilitat que algú no en resulti seriosament malparat"³

"Pero no solo los godos (directius dels clubs) están detrás de los vándalos (ultras i altres tribus de l'estadi) de la vanguardia, sino que también los suevos i los alanos, votantes o simpatizantes de la entidad, subliman sus propias frustraciones de bípedos reproductores cada vez más desorientados mediante esa fuerza de choque que han enviado contra la otredad"⁴

Notas

1. Dunning, E., i altres, *Materiales de sociología del deporte*, Endymion, Madrid, 1993, p.92.
2. Dunning..., *Ibidem*, p. 94.
3. Elias, N.; Dunning, E., *Deporte y ocio en el proceso de la civilización*, Fondo de Cultura Económica, México, 1992, p. 202.
4. Vázquez Montalbán, M., *Godos, suevos, vándalos y alanos*, *El País*, 2 de febrer de 1995, p. 13.

Lectura malintencionada de l'ecosermó de l'indi Seattle, sant patró de l'ecologisme

Antonio López. Ciències Naturals.

El cap indi Seattle va néixer en la tribu Suquamish en 1786, un grup molt primitiu que vivia a Puget Sound, al NW dels Estats Units. Era aquest un poble pacífic que subsistia amb la pesca del salmó. En aquells temps l'home blanc tot just començava a explorar aquelles terres. Com a molt arribava algun aventurer, que ben segur causava entre els indis més estupefacció que hostilitat.

L'home és un ésser que en estat natural practica la caça cooperativa. Cada grup humà necessita d'un territori, que defensa davant dels altres grups. Per això, abans de l'arribada de l'home blanc, el principal perill per les tribus d'indis eren les altres tribus d'indis. Les guerres pel domini de territoris de caça o pels aliments eren freqüents, i es saldaven amb el saqueig i el segrest de dones i nens, que eren tractats com objectes de comerç i intercanvi.

Tanmateix, tot i que hi havia tribus molt sanguinàries, la força no era ni de bon tros l'únic recurs de supervivència (altrament, l'home blanc no hauria trobat tants indis quan va arribar a colonitzar l'Oest). Per a una tribu, un bon negociador era sovint més necessari que un valent guerrer. I aquesta va ser, pel que sembla, la principal facultat de Seattle, cosa que li va valer el respecte dels Squamish i, pel que sembla, també dels altres indis.

Quan els colons dels Estats Units van arribar a Puget Sound, cap el 1850, el cap Seattle els oferí la seva amistat, i manifestà tot seguit la seva disposició a practicar amb ells bons negocis, tal com li agradava de fer amb els altres indis o amb els comerciants canadencs de pells. Per a provar que havia de ser considerat com un bon indi es va fer batejar pel ritu catòlic.

Poc després va convèncer uns quants blancs per a establir a Puget Sound un petit assentament de colons i un magatzem de queviures. El pobre

no sabia que els blancs, si els hi dones la mà se n'agafen tot el tall. En efecte, aquell poblet és avui ni més ni menys que la capital mundial de la indústria aeronàutica i de la microelectrònica, batejada Seattle en honor del cap del Suquamish. De tribus, però, només hi resten les tribus urbanes, algunes de gran renom, com els *grunge*, nascuts a Seattle de la mà de l'estètica del grup musical Nirvana.

El fet és que arribaren més i més colons, i el govern acabà, com era d'esperar, per demanar als indis que els venguessin les seves terres i que acceptessin ser recol·locats, sota la protecció del gran pare blanc de Washington, en reserves. Això

esdevenia pel gener de 1854. Fou llavors quan Seattle pronuncià el seu famós - i formós - discurs (requadre).

Aquesta proclama ha passat a la història com el primer discurs ecologista, i l'indi Seattle com a arquetip de defensor dels drets dels animals, els rius i les muntanyes davant de la voracitat depredadora de la civilització humana. El pensament del tercer mil·lenni s'acara cap a la idea que el principal subjecte de dret és la natura i no l'home (ecocentrisme versus humanisme). Doncs bé: Seattle sembla que ja havia posat les bases fa 150 anys. Probablement us hauran recitat o fet llegir aquest discurs amb motiu d'alguna celebració. A les

Discurs de l'indi Seattle

"Estem considerant la vostra oferta de comprar-nos les terres. Si decidim acceptar-la us posarem una condició: l'home blanc cal que tracti els animals d'aquesta terra com a germans seus.

Sóc un salvatge i no puc entendre cap altre manera de viure. He vist milers de búfals podrint-se en les praderes, morts a tret per l'home blanc des de trens en marxa. Sóc un salvatge i no comprenc com una màquina que treu fum pugi ser més important que el búfal que nosaltres només matem per a sobreviure. Què en seria de l'home sense els animals? Si tots fossin exterminats també l'home moriria en una gran soledat espiritual. Perquè el que els passi als animals també li passarà a l'home. Tot està lligat.

Cal que vosaltres ensenyeu als vostres fills que el terra que trepitgen són les cendres dels nostres avantpassats. Cal que inculqueu als vostres fills que la terra ha estat enriquida i nodrida amb les vides dels qui ens ha precedit, per tal que aprenguin a respectar-la. Heu d'ensenyar als vostres fills, com nosaltres hem ensenyat als nostres, que la terra és la mare de tots. Si els homes escupen sobre la terra escupen sobre ells mateixos.

Això ho sabem: la Terra no pertany a l'home, l'home pertany a la Terra. Això ho sabem. Tot està lligat, com una mateixa sang uneix cada família. Tot està relacionat i cada cosa depèn de cada cosa.

L'home no va teixir l'ordit de la vida, ell només n'és un fil. El que ell fa amb l'ordit vital s'ho fa a sí mateix.

Ni tan sols l'home blanc, el déu del qual passeja i parla amb ell com un amic amb un altre amic, no està pas exempt del destí comú. Potser, fins i tot, l'home blanc i nosaltres siguem germans. Ja ho veurem. Sabem segur una cosa, que l'home blanc, potser un dia, descobrirà que el nostre déu també és el seu déu. Vosaltres potser penseu que Ell us pertany, com potser penseu que les nostres terres també us han de pertànyer; però no és així. Ell és el Déu dels homes i la seva clemència la compartim igualment el pell-roja i l'home blanc. Aquesta terra té un valor inestimable per a Ell i si la danyem provocarem la seva ira. També els blancs s'extingiran, potser abans que la resta de les tribus humanes. Si contamineu la terra vindrà una nit en què morireu ofegats entre els vostres propis residus.

Però vosaltres camineu vers la destrucció amb les vostres testes aureolades per una glòria fictícia, inspirats pel convenciment erroni que Déu us va portar a la terra amb l'especial disseny de donar-vos el domini total sobre ella i sobre el pell-roja. Si això és així, resulta un misteri per a nosaltres, no ho entenem, doncs no comprenem per què els búfals són exterminats, per què els cavalls salvatges són reduïts a l'esclavitud i el sacrifici, per què els racons secrets dels boscos esdevenen saturats amb l'alè de tants homes ni perquè l'exuberant paisatge dels turons esdevé maculat amb cables que parlen. On és l'herbam i la garriga? Està destruït. On nia l'àliga? Ha mort. Doncs ara, acaba la vida i comença la supervivència.

Com pot ser que es pugui comprar o vendre el firmament o l'escalfor de la terra? Aquesta idea no pot cabre en el nostre pensament.

Si no som amos de la frescor de l'aire ni del fulgor de l'aigua, com els podreu comprar?

Cada parcel·la d'aquesta terra és sagrada per al meu poble. Cada verda i finíssima mata de pi, cada gra de sorra de les platges, cada gota de rosada dels boscos obscurs, cada turó, cada muntanya, i, fins i tot, el brunzir de cada insecte és sagrat per a la memòria i per al passat del meu poble. La saba que circula pels troncs dels arbres porta dintre seu la memòria de tots els pell-roges. Som part de la terra i ella és part de nosaltres mateixos. Les flors perfumades són les nostres germanes, el cérvol, el cavall, l'àliga majestuosa, aquests són els nostres germans. Els espadats de roca, els prats humits, l'escalfor del cos del cavall i l'home, tots pertanyem a la mateixa família.

Per tot això, quan el gran cabdill de Washington ens envia el missatge que vol comprar les nostres terres, ens està demanant massa. El gran cabdill ens diu que ens reservarà un lloc per a viure confortablement. Que ell esdevindrà el nostre pare i que nosaltres serem els seus fills. Per això estem considerant la seva oferta de comprar-nos les terres. Però això no és fàcil, perquè aquesta terra és sagrada per a nosaltres.

L'aigua límpida que corre pels rius i els torrents no és solament aigua, també representa la sang dels nostres avantpassats. Si us venem les terres heu de pensar que és sagrada, i al mateix temps, cal que ensenyeu als vostres fills que també ho és per a ells i que cada esclat fantasmagòric de les aigües clares del llacs ens explica coses que han esdevingut en el transcurs del temps i reflecteix la memòria de les vides de la nostra gent. La bonior de l'aigua és la veu del pare del meu pare.

Els rius són germans nostres i assacien la nostra set; acomboïen les nostres canoes i alimenten els nostres fills. Si us venem les nostres terres cal que ho recordeu i que expliqueu als vostres fills que els rius són els nostres germans com ho són seus, de manera que els han de tractar amb el mateix amor que es tracta un germà.

Sabem que l'home blanc no entén la nostra manera de viure. Ell no sap distingir un tros de terra d'un altre, perquè és un estrany que arriba de nit i pren de la terra el que li sembla. La terra no és la seva germana, és la seva enemiga, i un cop l'ha conquerida segueix el seu camí, deixant enrera la tomba dels seus pares sense que li dolgui.

L'home blanc ha segrestat la terra als fills de la terra. No li fa res, no se'n sent. Tant li fa la tomba dels seus pares com el patrimoni dels seus fills, tot ho oblida. Tracta la seva mare, la terra, els seus germans, el firmament, com objectes que es compren i es venen com si fossin ovelles, o boles de colors. El seu afany de domini devorà la terra, deixarà enrera només un àrid desert."

escoles americanes sempre es llegeix el Dia de la Terra. Fins i tot va sortir un cop com a text a comentar en un examen de Selectivitat. Ningú no negarà que és un text ple de bellesa i inflammat d'amor per la natura. Només hi ha un petit problema: és fals.

En primer lloc, Seattle va parlar en la seva llengua nativa, en presència d'un traductor. Ningú no va gravar ni transcriure les seves paraules. Algú dels presents li ho va explicar a Henry Smith, un metge de la frontera amb afeccions literàries de caire romàntic. El cas és que el autor va publicar unes

notes sobre el discurs en 1887 -havia passat més de trenta anys! - les quals, a través de cites successives d'altres autors, van arribar a les mans del guionista de televisió Ted Perry, a qui l'església baptista li havia encarregat un programa per a ser emès amb motiu del primer Dia de la Terra, el 22 d'abril de 1970.

Els anacronismes i les incoherències que conté el discurs són evidents:

- L'indi Seattle va morir el 7 de juny de 1866, sense haver vist mai un tren, ja

que aquest mitjà de transport no va arribar a la ciutat de Seattle fins 1893.

- També és probable que mai hagués vist els búfals, ja que el territori de residència i expansió d'aquests ruminants es trobava a la regió dels *Great Plains*, pels estats de Montana, Wyoming i Dakota. O sigui, a més de 1000 Km. de Seattle.

- Potser algú li havia parlat de trens i de búfals, i va restar tan impressionat que els va incloure als seus discursos. Però les grans caceres que van exterminar gairebé tota la població de búfals (les de Buffalo Bill i els seus imitadors) es van iniciar una dècada més tard de la mort d'en Seattle, coincidint amb l'arribada del ferrocarril a aquells territoris.

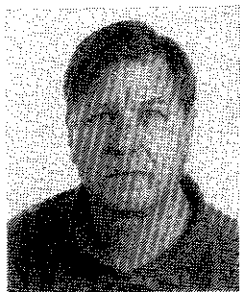
- La mentalitat que emana del discurs, plena de moral judeocristiana, des d'un punt de vista etnogràfic no es correspon amb les cultures índies naturalistes del nord-oest d'Amèrica. D'altra banda, la perspectiva global del "tot està lligat" és una recent adquisició de la ciència moderna, gràcies al desenvolupament de branques del coneixement globalitzadores, com és l'Ecologia (cosa ben diferent de l'ecologisme!)

- Finalment, els indis americans actuals, tractant de fer respectar la seva memòria històrica desautoritzen la reivindicació que nosaltres, els homes blancs, fem de les civilitzacions que van destruir els nostres avantpassats.

El missatge que s'infereix és ben senzill. No tot el que està escrit és cert. Les ideologies i les religions s'alimenten sovint de paraules solemnes i enceses que abans que la transmissió de la veritat cerquen l'emoció de l'audiència.

Però no totes les grans frases ni els textos consagrats per ideòlegs i sacerdots responen a esdeveniments reals (si totes les cites atribuïdes a Alexandre el Gran, a Sant Pau, o a Napoleó fossin certes, hauriem de concloure que aquest personatges es passaven la vida lligant frases genials, cosa possible però improbable).

L'interès, legítim i sa, que tots tenim per la conservació dels paisatges, de la atmosfera, del clima, pot desvirtuar-se quan està adobat pel frau a la història i a la ciència, per molt que les intencions no siguin perverses.

Cómo se divertían los antiguos griegos y romanos

Manuel Cerezo. Griego.

El mundo antiguo, a pesar de los siglos transcurridos, no se diferenciaba gran cosa del nuestro; es cierto que en la sociedad antigua las condiciones de trabajo y las ventajas que hoy disfrutamos eran impensables para griegos y romanos. Pero, al igual que nosotros, supieron construirse "su propio mundo"; por ello, entonces como hoy, alternaban su tiempo de trabajo y de ocio. Pero, como en todos los tiempos y sociedades, en la sociedad antigua eran los niños los grandes beneficiarios de esa necesaria función humana de divertirse, que los griegos creyeron constitutiva de la *paideia*, y nuestros psicólogos y pedagogos consideran esencial. Los niños griegos jugaban a la pelota y a las tabas sobre todo; y, como hoy, en no pocas festividades religiosas existía una divertida participación infantil y se les compraban juguetes.

Las excavaciones arqueológicas nos muestran numerosas estatuillas de barro que servían de juguetes: caballitos con ruedas a modo de sonajeros, gallos, cerditos, palomas, etc. Ello sin contar además con que el niño, como hoy, se construía sus propios juguetes (Aristófanes, *Nubes*, 878-881): barquitos, casitas, etc. Se divertían también con animales vivos: perros, patos, saltamontes, etc. Los jóvenes jugaban a la pelota, al aro, al columpio, al salto del burro, a cargar sobre sus hombros a un compañero (*efedrismo*); trazaban una línea en el suelo y lanzaban desde una cierta distancia hacia ella trozos de cerámicas o piedras intentando aproximarse lo más posible; jugaban al yoyo; y, como en nuestras cucañas,

a la pata coja (*askolia*) en las fiestas del dios Baco, dios del vino, saltando sobre un odre de vino engrasado con aceite intentando sostenerse en pie. Un bajorelieve del Céramico nos descubre que conocían además un juego muy parecido a nuestro *hokey*. Tampoco faltaba la crueldad en sus juegos: peleas de gatos contra perros, o de dos gallos. Por cierto que en Atenas los magistrados organizaban cada año peleas de gallos. También jugaban al par e impar con monedas de bronce, habas, etc., a los dados, a un juego muy parecido a nuestro juego de la oca y a otro (*petteia*) como el nuestro de damas. Los adultos se solazaban yendo al ágora, a los gimnasios, a la barbería, para disfrutar de la charla y conocer las últimas noticias. Y, cómo no, al ban-

quete o *simposio* donde disfrutaban, además de una comida especial, de otras actividades lúdicas (ejecuciones poéticas, musicales y otros números divertidos).

En la plaza (*ágora*) se representaban *mimos*, actuaban payasos, bailarines, titiriteros, etc., atrayendo no poca audiencia, más o menos como alguna vez hemos visto en nuestras ciudades o en los lugares de playa durante el verano. La caza era también ocupación preferida de algunos: lobos, jabalíes, ciervos, liebres, perdices, etc.; para ello utilizaban trampas, fosos y otros medios. La pesca, si bien no era considerada, como la caza, una actividad propia de gente de noble condición, era motivo de la afición de otros: anzuelo y caña, "mosca", nasa, arpón, etc., eran los medios de

Aquiles y Ayax juegan

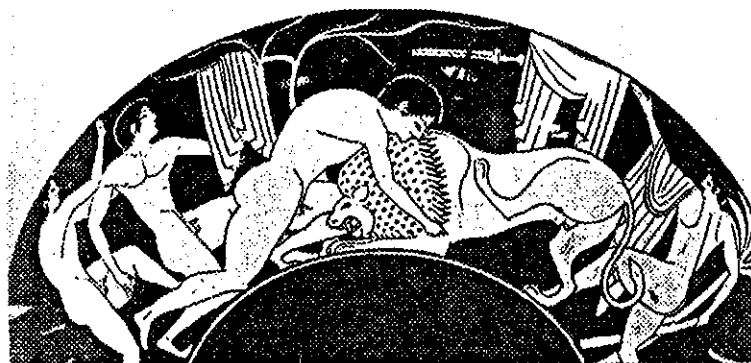
que se valían. Los atenienses, los griegos en general, por otra parte, participaban en el programa de determinadas festividades religiosas (*dionisias*, *leneas*) yendo al teatro y aplaudiendo las obras que se presentaban a concurso.

Para los romanos, en cambio, eran estas actividades poco populares y reservadas a círculos intelectuales. Los griegos, y posteriormente también los romanos, viajaban a lugares en ocasiones lejanos para asistir a los *agones* o concursos atléticos, de los que los más famosos fueron los olímpicos. En algunas festividades como las *Cronia* atenienses, en honor de Crono, o las *Saturnalia* romanas, en honor de Saturno, se reunían amos y criados en alegre, bullicioso y libertino banquete en el seno de la familia. Clodio fue sorprendido en casa de César (Plutarco, *Caes.* 9-10), disfrazado de mujer, mientras intentaba introducirse para acercarse libidinosamente a Pompeya, mujer de César, en la fiesta de la diosa Bona, reservada exclusivamente a las mujeres.

Eran numerosas las festividades religiosas atenienses (*pianepsias*, *tesmoforias*, *apaturia*, *leneas*, etc.) que servían de fórmula de escape a los problemas cotidiano. Ello sin contar con la asistencia a los baños, donde, además, gozaban del placer de la conversación con amigos y conocidos, costumbre que los romanos institucionalizaron de una manera muy especial. Los juegos de infancia y juventud de los romanos no se diferenciaban mucho de los de los griegos, aparte de que se entusiasmaban, además, viendo acróbatas, saltimbanquis, tragacuchillos, perros y monos amaestrados en plazas y calles. Sabemos que Catón el Joven (Plutarco, *Cat. Mi.* 3), cuando era niño, jugaba con sus amigos a un juego que llamaban *Troya*, donde era elegido jefe por sus compañeros por su prudencia y dotes de mando. Pero eran las

carreras de carro en el circo y la lucha de fieras y gladiadores lo que más les entusiasmaban. En las carreras de carros llegaron a formar auténticos equipos: blancos, verdes, rojos; algunos emperadores como Vitelio y Caracallas tomaron partido por los azules, Neron y Domiciano por los verdes. Los caballos de carrera tenían de tres a cinco

para terror de sus visitantes, panteras y leones amaestrados. En el anfiteatro luchaban elefantes contra rinocerontes, tigres contra toros bravos que eran lanzados al aire por estos, etc. El emperador Augusto hizo llevar al anfiteatro 3.500 fieras de África; en una sola lucha organizada por Pompeyo murieron quinientos leones. El

Hercules y el león

años y los mejores procedían de Esparta, Sicilia, Africa y Capadocia. El oficio de auriga suponía un largo entrenamiento que solía empezar a los diez años. El derramamiento de sangre humana o animal de las luchas de gladiadores y de fieras en el anfiteatro despertaba un apasionamiento inaudito de los romanos. La extravagancia llegaba a términos inusitados: Antonio unce leones a carros (Plutarco, *Ant.* 9) o echa a pelear codornices adiestradas o gallos; Plutarco dice que siempre ganaban los de Cesar (Plutarco, *Caes.* 23). Helio gáballo tenía en su aposento,

aprovisionamiento de estas fieras originó que los osos casi desaparecieran de los bosques germanos. Otro espectáculo impresionante era la celebración de los *triumfos* de los grandes generales. En las fiestas para festejar la victoria de Trajano lucharon 10.000 gladiadores. Los romanos saltaban de entusiasmo cuando veían, por un prodigio de la técnica de entonces, que la arena del anfiteatro súbitamente se inundaba de agua y se llenaba de flotas tripuladas por gladiadores que se mataban entre sí en una paródica representación de un combate naval (*naumaquia*).

L'Associació d'Alumnes i ex-alumnes de l'Institut "Joan Oró"

Oscar Vilalta. Estudiant. Consell Escolar.

Ara farà cosa de dos anys, mitjançant el Departament de Joventut de l'Ajuntament de Lleida i amb la col·laboració de la Directiva d'aquest centre, els alumnes representants al Consell Escolar vam poder assistir a unes jornades de formació de consellers escolars.

Allí, en aquelles jornades va ser on parlant amb els ponents i companys vaig despertar amb la idea de poder unificar l'interès de l'alumnat en una Associació d'Alumnes i ex-alumnes. Tan sols era una idea.

Al cap d'uns dies vaig pensar d'anar a Barcelona, a la seu central dels membres d'aquelles ponències, l'AJEC, l'Associació de joves estudiants de Catalunya i amb prèvia consulta amb els meus companys al Consell Escolar vaig fer una instància al centre perquè ens subvencionessin les despeses del viatge, i així va ser que hi vam poder anar. Per cert, l'esmorzar als clàssics llocs de les Rambles, el dinar en un bon lloc del Casc Antic i les postres vora la mar, va ser de allò més bo.

A la tornada a l'institut ens vam ficar d'acord per a constituir-nos legalment com Associació d'Alumnes i ex-alumnes i així és com avui en dia, encara en tràmits amb el Departament de Justícia, ja estem treballant per tal d'arribar al nostre objectiu, per a poder incentivar els alumnes i ex-alumnes d'aquest centre per tal que cada dia hi hagi més associats i tots junts promoure els interessos de l'alumne.

Per a més informació us podeu adreçar a: Joan Rius (COU B), Ton Llevot (COU D), Ainhoa Arana (1E) i Oscar Vilalta (COU B), o si més no a les hores d'esbarjo a la sala de l'APA-Associació Alumnes i ex-alumnes de l'Institut Joan Oró de Lleida.

ESTATUTS

Capítol I

CONSTITUCIÓ, DENOMINACIÓ, ÀMBIT TERRITORIAL, FINS, ACTIVITATS, DURACIÓ, DOMICILI SOCIAL I SOCIS.

Article 1. Amb la denominació d'Associació d'Alumnes de l'Institut Joan Oró es constitueix a la localitat de Lleida una associació d'alumnes d'àmbit de centre, d'acord amb el que estableix el Decret 197/1987 de 19 de maig (DOGC 19 de juny de 1987) pel qual es regulen les associacions d'alumnes.

Article 2. Els fins d'aquesta associació seran els següents:

- a) Estudiar, considerar i conèixer tot allò que afecti la seva situació en el centre i poder expressar ensems l'opinió i el criteri que en tinguin els alumnes.
- b) Facilitar l'exercici dels drets que la legislació vigent reconeix a favor dels alumnes i, en especial, dels assenyalats en l'article 6 de la Llei Orgànica del Dret a l'Educació.
- c) Impulsar la participació i la col·laboració activa dels membres en els treballs educatius que formen part del projecte educatiu del centre, com també en les activitats complementàries i extraescolars que pugui programar i organitzar el Consell Escolar i l'Associació de Pares.
- d) Promoure la informació i la participació dels alumnes en el Consell Escolar i en els diversos òrgans consultius i de participació previstos en la Llei 25/1985 del 10 de desembre, dels Consells Escolars de Catalunya.
- e) Informar sobre les activitats culturals, esportives, d'esbarjo i de foment de l'acció cooperativa i del treball en equip, organitzant-les i participar-hi.
- f) Promoure tota mena de relacions amb altres organitzacions i associacions d'alumnes, com també la creació de federacions i confederacions, d'acord amb allò que estableix la legislació vigent.

Article 3. Per al compliment dels fins previstos en l'article anterior, l'associació podrà organitzar, entre altres, les activitats següents:

Conferències, taules rodones, cine-fòrum, concursos i competicions diverses, grups de teatre, sortides a l'aire lliure amb marxas i acampades, activitats esportives, colònies i campaments d'estiu, excursions culturals i turístiques, festes

socials, etc.

Article 5. La duració de l'associació serà per temps il·limitat.

Article 6. El domicili social es troba a Lleida a la Carretera de Saragossa, Km. 464,2

Article 7. En podran ser socis els alumnes que estiguin matriculats al centre. El procediment d'admissió de socis i la pèrdua d'aquesta condició no podran ser en cap cas per causes discriminatòries.

Article 8. Els socis tenen els drets següents:

- 1.- Prendre part en les assemblees amb veu i vot.
- 2.- Poder ser elegits per a càrrecs directius.
- 3.- Participar en les activitats i els serveis de l'associació segons les normes i disposicions reglamentàries pròpies d'aquestes i segons d'altres que li prestin entitats privades, estatals i parastatals.

Article 9. Són obligacions dels socis:

- 1.- Prestar tants serveis com determinin els estatuts, el reglament de règim intern de l'associació i els acords de l'Assemblea General.
- 2.- Exercir els càrrecs per als quals van ser elegits.
- 3.- Assistir a les Assemblees Generals.
- 4.- Satisfer les quotes que es determinin.

Article 10. La condició de soci es perd:

- 1.- Havent finalitzat els cursos d'estudis en el centre.
- 2.- Per expulsió acordada per la Junta Directiva i ratificada per Assemblea General extraordinària quan el soci tingui mala conducta o perjudiqui greument els interessos de l'associació.
- 3.- Per voluntat pròpia, comunicada per escrit a la Junta Directiva de l'associació.
- 4.- Per decisió de la Junta Directiva per manca de pagament de les quotes establertes.

Article 11. L'expulsió dels socis a què es refereix l'article 10.2 serà acordada per la Junta Directiva de l'associació, després de l'audiència prèvia a l'interessat. L'acord d'expulsió haurà de ser ratificat per l'Assemblea General Extraordinària.

Capítol II

ORGANS DE GOVERN I REPRESENTACIÓ.

Article 12. Són òrgans de govern de l'associació:

- a) L'assemblea General de socis.
- b) La Junta Directiva.
- c) L'Òrgan Gestor.

A. L'ASSEMBLEA GENERAL

Article 13. L'Assemblea General de socis és l'òrgan d'expressió de la voluntat de l'associació i estarà formada per tots els seus membres. Les Assemblees podran ser ordinàries.

Article 14. Seran competències de l'Assemblea General ordinària:

- 1.- L'examen i l'aprovació dels comptes bancaris i balanços de l'exercici anual.
- 2.- Decidir sobre l'aplicació concreta de fons disponible.
- 3.- Aprovar els pressupostos d'ingressos i despeses per a cada exercici.
- 4.- Aprovar el reglament de règim intern de l'associació.
- 5.- La resta d'assumptes que resultin dels estatuts i no siguin expressament atribuïts a l'Assemblea General Extraordinària, a la Junta Directiva o a l'Òrgan Gestor.

Article 15. Seran competències de l'Assemblea General ex-traordinària:

- 1.- Modificar els estatuts de l'associació.
- 2.- Elegir els membres de la Junta Directiva.
- 3.- Ratificar l'elecció dels membres de l'Òrgan Gestor elegit per la Junta Directiva.
- 4.- Acordar la integració en federacions i confederacions.
- 5.- Autoritzar l'alineació, el gravament o la hipoteca dels béns socials i de l'associació.
- 6.- Acordar la dissolució de l'associació.
- 7.- Designar els liquidadors en aquest cas.

Article 16. Tant les Assemblees ordinàries com les extraordinàries seran integrades pels socis assistents sempre que concorri la meitat més un del total en la primera convocatòria o transcorreguda mitja hora, amb qualsevol nombre d'assistents en la segona convocatòria.

Article 17. L'Assamblea General Ordinària es reunirà necessàriament una vegada a l'any i serà convocada amb quinze dies de temps pel president de la Junta Directiva mitjançant anunci col·locat en el domicili social o citació personal, que expressarà, a més, l'ordre del dia.

Article 18. L'Assamblea General Ordinària es reunirà en convocatòria especial a petició de la Junta Directiva o del deu per cent dels socis els mateixos requisits que els assenyalats en els dos articles anteriors.

Article 19. El president i el secretari de les Assemblees Generals seran els de la Junta Directiva.

Article 20. Els acords adoptats ho hauran de ser amb el vot afirmatiu de la majoria simple dels assistents excepte els relatius als apartats de l'1 al nou de l'article 15 que requeriran majoria de dos terços.

Article 21. Els acords adoptats conforme als preceptes anteriors obligaran tots els socis fins i tot els no-assistents.

Article 22. Els acords que vagin en contra dels estatuts del caràcter propi del centre o que infringeixin els fins de l'associació, podran ser reconeguts en reposició davant l'Assemblea General, en el termini de deu dies hàbils.

B. LA JUNTA DIRECTIVA

Article 23. La Junta Directiva serà integrada com a

mínim per un president, un secretari, i un tresorer.

Article 24. Els càrrecs de la Junta Directiva tindran una duració d'un any, i els seus membres podran ser reelegits al finalitzar el mandat.

Article 25. Les vacants que es poguessin produir en la Junta Directiva, a excepció del president, es cobriran mitjançant acord de la mateixa Junta, el qual haurà de ser ratificat en la següent Assemblea General. En tot cas els substituïts cessaran quan hagués correspost de fer-ho als substituïts.

Article 26. La Junta Directiva es reunirà una vegada al mes i quan ho sol·liciti el president o tres dels seus membres.

Article 27. Els acords es prendran per majoria simple, i perquè siguin vàlids requeriran la presència de la meitat més un dels seus components. En cas d'empat decidirà el vot del president.

Article 28. Seran competències del president:

- 1.- Acordar amb la Junta Directiva l'admissió de nous socis i proposar a l'Assemblea General l'expulsió d'aquells qui incompleixin els presents estatuts.
- 2.- La direcció de l'associació.
- 3.- Presidir i convocar les reunions de l'Assemblea General.
- 4.- Vetllar pel compliment dels fins de l'associació.

Seran competències del secretari:

- 1.- Custodiar el fons de l'associació i portar en ordre els llibres de comptabilitat.
- 2.- Preparar els balanços i els pressupostos de l'associació perquè siguin aprovats per l'Assemblea General.
- 3.- Autoritzar, juntament amb el president i un membre de l'Òrgan Gestor, la disposició del fons.

Capítol III

PATRIMONI FUNDACIONAL, RECURSOS ECONÒMICS, ADMINISTRACIÓ I LÍMITS DEL PRESSUPOST ANUAL.

Article 37. L'associació, que en iniciar les activitats està mancada de patrimoni, utilitzarà, en compliment dels seus fins, els següents mitjans econòmics:

- Les quotes dels socis, si l'Assemblea General ho decideix així.

Article 38. Les quotes seran establertes al darrer dia de l'exercici econòmic de cada any, es practicaran l'inventari i el balanç de situació que es formalitzaran en una memòria i es posaran a disposició dels socis durant un termini no inferior a quinze dies, entre els quals s'inclouran als anteriors a l'assenyalat per a la celebració de la Junta General ordinària, que haurà d'aprovar-los o censurar-los.

Article 40. Anualment i en el temps que estableix

l'article 18, l'Assemblea General aprovarà el pressupost.

Capítol IV

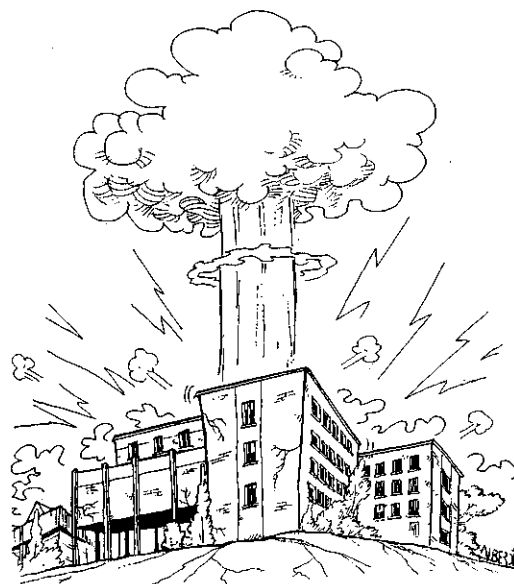
DISSOLUCIÓ DE L'ASSOCIACIÓ I LIQUIDACIÓ DEL PATRIMONI.

Article 41. L'associació es dissoldrà per les causes següents:

- 1.- Per voluntat dels socis acordada per les dues terceres parts d'aquestes.
- 2.- Per altres causes determinades legalment.

Article 42. Després de la dissolució de l'associació, l'Assemblea General extraordinària designarà dos socis liquidadors que, juntament amb el president, l'Òrgan Gestor i el tresorer, procediran a efectuar la liquidació pagant els deutes, cobrant els crèdits i fixant l'haver resultant.

Article 43. L'haver que resulti una vegada feta la liquidació es donarà a la Federació d'Associacions d'Alumnes.

Una curiosidad: el número áureo

Félix Ipiéns. Matemáticas.

Desde la Antigüedad clásica, matemáticos, filósofos y artistas han creído en la existencia de una razón privilegiada que fue llamada *número áureo* por los artistas italianos del Renacimiento.

Existe una armonía, que algunos estiman perfecta, entre dos magnitudes, particularmente entre dos dimensiones, cuando ambas están entre sí en la misma proporción que la mayor de ellas y la suma de las dos. Si x e y son estas dos magnitudes, siendo x la menor, se tiene:

$$x / y = y / (x + y)$$

Para encontrar la proporción que relacione x con y , basta tomar $x = 1$ y resolver la ecuación $1 / y = y / (1 + y)$, de donde

$$y^2 - y - 1 = 0$$

cuya solución positiva es la única que interesa; ésta es irracional, es el *número áureo* que aproximadamente vale **1,618033989...**

El *número áureo* parece ser una de las claves estructurales del universo visible, aunque la ciencia moderna no comparte esa creencia. Se le encuentra en la espiral logarítmica, que a su vez es la forma que adoptan algunas nebulosas, o el perfil de algunas conchas de animales; en la disposición periódica de las hojas sobre el tallo de los vegetales, etc.

En la Antigüedad, el *número de oro* fue a su vez símbolo cosmológico, fórmula mágica, y clave de diversas construccio-

nes geométricas utilizadas sobre todo en la arquitectura. Se encuentra en ciertos elementos de la pirámide de Keops, en el Erecteion y, sobre todo, en el Partenón, tanto en las proporciones del conjunto como en los detalles estructurales, en especial en los concernientes a los capiteles.

El *número áureo* ha sido la clave en la armonía numérica de obras maestras de la escul-

tura y la pintura. El arquitecto Le Corbusier ha utilizado sus propiedades en la construcción de algunas de sus obras. Salvador Dalí tiene un cuadro titulado "Taza gigante volante, con anexo inexplicable de cinco metros de longitud": todos los objetos colocados en ese cuadro se inscriben en un rectángulo cuyos lados tienen por razón el *número áureo*.

Tres preguntas ¿sencillas?

1. Vamos a demostrar que $2 \times 2 = 5$. En la demostración cometeremos un error elemental: ¿te atreves a encontrarlo?

- * Partimos de la igualdad: $16 - 36 = 25 - 45$
- * Sumamos $81 / 4$: $16 - 36 + 81 / 4 = 25 - 45 + 81 / 4$
- * Formamos el cuadrado: $(4 - 9 / 2)^2 = (5 - 9 / 2)^2$
- * Extraemos la raíz cuadrada: $4 - 9 / 2 = 5 - 9 / 2$
- * Sumando $9 / 2$: $4 = 5$
- * De donde: $2 \times 2 = 5$

2. Otra demostración imposible: $1 = 2$.

- * Partimos de la igualdad: $x = y$
- * Multiplicamos por x : $x^2 = xy$
- * Restamos y : $x^2 - y^2 = xy - y^2$
- * Descomponemos en factores: $(x + y)(x - y) = y(x - y)$
- * Dividimos por $x - y$: $x + y = y$
- * Como $x = y$, resulta: $2y = y$
- * Dividimos por y : $2 = 1$

3. ¿Cuál es tu edad? El mago se dirige a Alicia para adivinar su edad:

- * Multiplica tu edad por 2.
- * Suma (al resultado) 3.
- * Multiplícalo por 5.
- * Réstale 6.
- * ¿Qué resultado obtiene Alicia?

Con este resultado el mago da la respuesta. Si la respuesta es x , realiza este proceso y conocerás el truco del mago.

Kandisky y Mondrian. Del arte figurativo a la abstracción.

Miguel González. Dibujo.

Recientemente se ha conmemorado el cincuenta aniversario de la muerte de dos pintores, Kandinsky y Mondrian, representación arquetípica de aspectos distintos, aunque paralelos, del genio del hombre: ambos murieron el año 1944. Esta conmemoración nos da pie para reflexionar sobre el nacimiento del arte abstracto antinómico de la pintura figurativa.

Vasily Kandinsky (Moscu, 1886-Neuilly-sur-Seine, 1944) comenzó su carrera pictórica a la edad de treinta años cuando se matriculó en una escuela de arte de Munich. Piet Mondrian (Amersfoort, Utrecht, 1872-Nueva York, 1944), aunque algo más joven que su compañero ruso, se inició más temprano en el campo de la pintura gracias a la influencia de su padre y su tío.

Para entender la evolución de ambos pintores, en el camino de la abstracción, deberíamos saber que antes de existir de hecho, la abstracción se hallaba en suspenso, en el aire, donde la intuición de los pintores se esforzaba por aprehenderla. Podrían multiplicarse las citas, desde Baudelaire a Cézanne, desde Van Gogh a Seurat, confirmatorias del mismo pensamiento, el de que pintar no es cuestión de tema, sino de color, de forma, de sensibilidad y de composición. Para materializarse la idea de abstracción requería pasos paulatinos, una evolución. El impresionismo, como más tarde el fauvismo y el cubismo, anuncian la abstracción.

Digamos, para evitar en lo posible todo equivoco, que el arte abstracto no suprime la naturaleza, sino que la expresa en modo distinto. El impresionista colocaba su caballete frente al motivo en el campo abierto del mundo; el pintor abstracto se instala en el terreno de la interioridad, o, mejor dicho, abre el campo interior ante la tela con la cual establece un diálogo a puerta cerrada. La obra abstracta es aquella en la cual ninguna sugestión de imagen ha sido aceptada voluntariamente. Es dado entonces notar que el arte abstracto no cesó jamás de enriquecerse en medios de expresión. Si bien el abecedario de este lenguaje se hizo manifiesto desde los años heroicos por Kandinsky, Mondrian y otros, no es menos cierto que no todo quedó dicho en tal lenguaje. El arte abstracto es sencillamente el estilo multiforme del arte de este siglo. En adelante, todo artista que no logre ser el inventor de sí mismo, el afortunado explorador de un mundo autónomo, será juzgado como inepto e inexistente. El objeto del arte ha de ser, ahora más que nunca, el hallar un modo de expresión personal, intransferible, que sea la imagen de nuestro yo profundo.

La influencia de los "fauves" ha sido determinante en Kandinsky y la de los cubistas completó la formación de Mondrian. En 1906 muere Cézanne, cuyo influjo en el florecimiento del cubismo es obvio; también se publica *La evolución creadora* y Kandinsky reside un año en París, recibe allí el impacto de los "fauves" y de Gauguin (Salón de Otoño,

Piet Mondrian. El árbol rojo. 1908.

Piet Mondrian. El árbol gris. 1912.

Piet Mondrian. El manzano en flor. 1912.

227 trabajos expuestos). A partir de este momento se despoja del estilo de su obra anterior, e irá adquiriendo, poco a poco, una personalidad autónoma.

En 1912, Mondrian se somete sin reservas, en París, a la influencia cubista, que ha de llevarlo rápidamente a realizar obras de maravillosa madurez abstracta, cuyo carácter personal reconoció Apollinaire.

Ambos, Kandinsky y Mondrian, tienen mayor edad que los cubistas y los "fauves"; lo que estos descubren como jugando, al parecer, halla en el ruso y el holandés campo muy favorable, laboriosamente arado por experiencias técnicas anteriores y por cierta especulación filosófica. Braque, Picasso, Léger, Delaunay y Matisse son ante todo pintores; Kandinsky y Mondrian son pintores y pensadores: en ellos no hay disociación entre los problemas artísticos y otros conflictos mayores que se le plantean al hombre. No solamente anhelan una renovación de la pintura: el hombre mismo ha de transformarse y la humanidad entera ha de alcanzar una edad de perfección material y espiritual. "Fauves" y cubistas son pintores, Kandinsky y Mondrian son profetas.

En Rusia, Kandinsky había elegido, en el primer momento, la carrera científica. No comenzó a pintar sino al filo de los treinta años y a impulsos de una verdadera necesidad interior, a la que se había resistido durante años. Por tal causa, en sus escritos de filosofía del arte *De lo espiritual en el arte*, importante libro, así como numerosos artículos publicados en Alemania y Rusia, fundamenta toda la justificación estética de su obra.

En cuanto pone a punto su filosofía del arte, se sume Kandinsky en una producción enardecida. Un mundo asombroso de formas y de colores surge de su pincel, que parece delirante. Este período dramático de la abstracción en Kandinsky nos maravilla todavía hoy por su tumultuoso desbordamiento, por su lirismo sonoro,

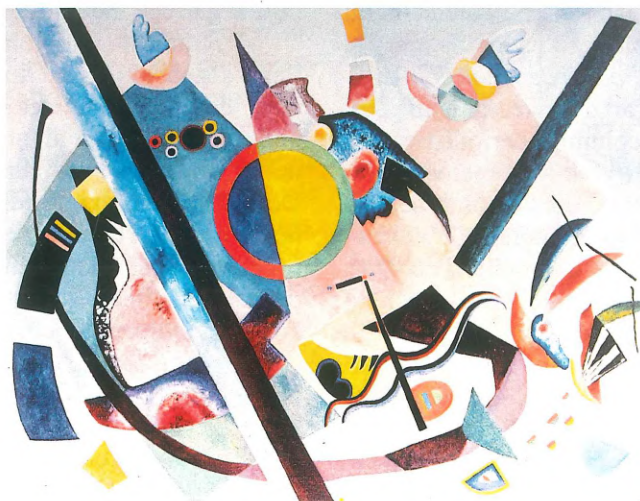
por su violencia wagneriana, al abrir brecha a golpes de ariete en el muro de la pintura tradicional. Más tarde, su impulso se irá calmando. Hacia 1921, Kandinsky acepta los elementos geométricos de Malevich y de los constructivistas rusos. Su pintura cambia entonces progresivamente de aspecto, pero la invención sigue siendo tan rica, tan densa, tan cálida como antes.

En algún momento la proximidad de Klee se percibirá en su trabajo. Toda la praxis la articula en su ensayo de la Bauhaus *Punto y línea sobre el plano*.

Para Mondrian, la fase preparatoria fue mucho más prolongada. Des-

todo el lenguaje de la pintura (y el lenguaje de la vida misma) puede condensarse en el dualismo de la oposición rectangular de dos rectas en posición horizontal-vertical. Con eso, y solamente con eso, puede construirse y debe hacerse todo. El neoplasticismo ha nacido. Mondrian se mantuvo rigurosamente fiel a este principio hasta el final de su vida.

En su presencia exterior, ambos grandes hombres no dejaban de ofrecer cierto parecido. A los dos repugnaba toda excentricidad de porte o indumento: vestidos siempre con corrección, revelaban preferir el aspecto del burgués ciudadano al aspecto que solían presentar los aprendices de "atelier" o los artistas bohemios. En la calle, a la distancia, los dos hombres parecían hermanos, pero las cosas cambiaban un tanto si se los observaba de cerca. El abrigo de Mondrian, pese al impecable corte y a su cuidado aseo, se veía algo descolorido en la espalda y bastante raído en los puños: es que tras su aire decente la vida le resultaba muy dura. A Kandinsky, en cambio, nunca le faltaron dinero, halagos familiares, honores ni títulos. Mondrian tenía que guisarse el mismo la comida, efectuar las com-

Vasily Kandinsky
Multicolored Circle. 1921.

de la fecha del primer diploma, que lo habilitaba para la enseñanza del Dibujo, hasta su llegada a París, transcurrieron veintitrés años.

Un poco más tarde que Kandinsky, también Mondrian meditará en una filosofía del arte en la que ha de asentarse el movimiento del "Stijl". Su pintura, muy distinta de la de Kandinsky, fue una busca de simplificación, de medida esencial, por lo menos a partir del momento en que el cubismo lo puso en la senda definitiva. Extrajo del cubismo una enseñanza inesperada: el ritmo puro se reduce al movimiento horizontal-vertical. De ahí al ángulo recto solo mediaba un paso.

Tardó varios años en darlo, pintando y meditando; luego sentó la piedra fundamental de su edificio:

pras diarias, zurcirse la ropa, asear su casa de solterón algo maniático.

Ambos no se sentían atraídos entre sí y sus relaciones no pasaron de circunspectas, aunque corteses, mientras vivieron en París, en 1930 y después de 1933.

El mérito de Kandinsky es inmenso. Ha mostrado cuánta riqueza puede lograrse de una libertad ilimitada y que no cabe hablar de excesos dentro del marco de un bastidor. El mérito de Mondrian es también grande por su enseñanza de disciplina y humildad. Cuando redujo su arte a las premisas más sencillas que fueran jamás empleadas, mostró qué grandeza puede alcanzar el espíritu en lo totalmente escueto, y cómo los medios más pobres son a la vez los más puros y en ocasiones los más potentes.

SANT JORDI '95

Aquest any, a més de la tradicional venda de llibres i roses, i del lliurament dels premis "Ricart" de Literatura, hem tingut una xerrada de Dolors Sistac sobre la seva experiència creadora. Josep Borrell ens va atansar a el primer recull de relats de la escriptora -en donem a conèixer un d'ells-, text que ara publiquem íntegre, i Ester Garcia li ha fet l'entrevista.

Per fi la Dolors Sistac treu a la llum per al gran públic les seves narracions, és a dir la seva obra específicament de creació literària. I, crec sincerament, que les lletres catalanes, ponentines, s'han de felicitar enormement per l'aportació de qualitat que imprimeixen en la nostra literatura actual. Ja ho comprovaran quan llegeixin atentament el llibre. És cert que la Dolors se'ns ha mostrat en els articles breus del llibre *Passes de vellut* com una excel·lent dominadora de l'art d'expressar amb pocs mots, els que imposa la columna periodística, la justa semblança evocadora o amb una preciosa finor lírica la bellesa d'un paisatge, però és amb aquest llibre, *La vella dorment*, que es dona a conèixer definitivament i volguda com a autora literària. Que es descobreix, jo diria, davant el gran públic i sobretot per als qui en tenen una imatge estereotipada, com una escriptora d'una peça. Vull dir amb tècnica, amb contingut i amb l'aplom necessari per descobrir-nos de quina pasta és feta la seva ànima, la seva autèntica sensibilitat.

Ho fa a Garsineu, l'empresa fabulosa de Cisco Prats de Tremp, estrenant col·lecció i, com passa sovint amb altres autors i autores que no es donen a conèixer de pressa ni en la seva juvenesa, amb una veu madura, perfecta, amb una tècnica closa, ben segellada i un estil ric, treballós, propi d'una obra que ha superat absolutament l'aprenentatge, en el silenci de les carpetes o de l'escriptori. Ha passat, deia, amb autors i autores de vàlua i sovint, amb autores com la Dolors que han esmerçat la seva ploma i talent en treballs altres com la recerca, l'assaig literari, l'articulisme, etc. Com diu ella mateixa a la nota liminar del llibre, s'ha esperat 20 anys a deixar anar aquestes històries. I veuran que el gruix d'aquesta espera s'hi nota a bastament en el llibre. És com si la Dolors hagués fet definitivament l'acte de llibertat de mostrar la seva intimitat; de rompre amb les prevencions de dar-se com a creadora als lectors. Per fi ha deixat que tafanegem en el seu cor, en les seves fantasmes i en el seu talent. Tal com diu el narrador de *Revifalla*, la Dolors ha sentit al llarg d'aquests vint anys com el seu cos "es descargolava, es deixondia, llençava lluny tota l'escata que durant segles l'havia empresonada". I de la gènesi definitiva, dels retocs i retocs que han sofert les històries jo mateix i alguns dels seus

amics i amigues en sabem força, i en sabem precisament la prouja de perfecció, la capacitat d'impressió sobre els seus ulls i ànima dels fets, accions i psicologies que retrata, i la il·lusió amb què ha elaborat aquesta acte que jo anomeno de llibertat i valentia en regalar-nos aquests textos, tan polits, gairebé incontestables.

M'agrada de dir que n'he sentit, amb gaudi, llegir als sopars de la Girella Platònica de Tírvia, al jardí de "Al vent" les tardes placides d'estiu i veure'n i palpar-ne alguns cops les fonts mateixes de la inspiració. És per això que agraeixo a la Dolors que em deixi presentar-li aquesta obra que hem estimat en bona part abans de néixer a Garsineu.

Primerament, doncs, destacaria aquest supersentit de responsabilitat i aquest acte de llibertat i sinceritat que fa la Dolors en publicar aquest llibre.

En segon terme, deixeu-me dir quatre mots sobre què penso que són aquestes proses literàries. Si hi ha una poètica de la narració en Dolors Sistac aquesta rau justament en la traducció sàvia de l'experiència vital amalgamada pels records i les impressions i sustentada per la creença en virtuts i defectes essencials, primigenis de la Humanitat. En la Humanitat atàvica, regida per les forces tel·lúriques, els mites i els inefables simbòlics dels paisatges primers. La Dolors, gosaria a dir, que no hauria escrit ni un borrall si no hagués esmussat els sentits tots aquests anys, impregnant-se de paisatge com el Pirineu de gran potència geomorfològica, de rituals, de tarannàs humans, de condicions humanes atrapa-des en la solitud, evolucionades talment com les salvatgines, indòmites i bellíssimes guineus dels

boscós, lligades al baladre esgarriat, però estremidor, de les nits estelades... *La vella dorment* crec que ve a ser l'intent d'abastar en experiència pròpia l'experiència d'altri, l'experiència d'altra, car els personatges la majoria són femenins, sotmesos a uns ritmes ancestrals en llocs feréstecs, on la vida és dura, el paisatge és inabastable, on els elements són explicats amb rituals atàvics, primigenis; l'experiència de sentir en la pròpia pell els caràcters d'una rara, dolça, secreta i adusta corporeïtat mixtificadament animitzada. Una obra, en fi, que, en dotze estacions, va configurant, alhora, el sentit íntim de l'autora i la feminitat de les protagonistes, allunyades dels paràmetres anodins i trivials de la dona urbana, per bé que culturalitzada.

El personatge, anomenat Ella, de la narració titulada *Caminar per sobre el peiró* no és sinó un alter ego de l'autora que, als ulls del fill, ha fet en la seva pròpia persona, a còpia de viure entre l'essencial a la casa del Peiró, una mena de transsubstanciació de dona trivial en dona única. La virtut dels fragments de vida narrats en aquests contes radica, crec, en la capacitat d'esdevenir autèntics, únics, excepcionals, èpics, fins i tot en el marc d'una aparent simplicitat. Poètica de la narració del protagonisme del medi, la muntanya, l'espai virginal on els fantasmes, els miratges, les pors, la personificació dels elements, ho abasten tot fins a convertir el sentit històric en mite pur. Una poètica, altrament, de voluntat de domini de l'ofici d'escriure amb un dictat carregat de poesia, d'una finíssima elegia. No cal recordar que Dolors Sistac ha estat professora de llengua i literatura catalanes a l'Escola Normal, que es va doctorar amb un treball sobre poesia popular i que ha viscut molts anys immersa en aquest món dels dictats primigenis i essencials del folklore.

De què parlen aquestes històries?

1. A *Ombrivola* la Lourdes i el Narcís que s'amaven amb l'ardor de la rama d'espígol. Però la Lourdes era generosa i fèrtil amb tots els qui la visitaven en aquelles solituds. I en tingué de tots colors. Com la santa innocència de la mare terra que acontenta tothom, però un dia resta sola, erma, només amb el record de quan gaudia i feia gaudir tothom.

2. A *Torbonada* la noia mestra que és enviada a un poblet de muntanya i només arrihar-hi s'escapa esperitada. I qui resisteix la misèria i la solitud d'un racó de món quan un és de Camprodon? Narradora que conta i mostra, és a dir que viu el que expliquen els personatges. Narradora que participa de la dramatització, que se sent impregnada de la vida, dels fragments de vida de les seves heroïnes; que el que s'hi narra ha passat per la consciència del jo narratiu.

3. A *La vella dorment* el retrat del doctor del poble, el de les pupil·les de gat mesquer: la mirada, i l'autora-narradora, captiva dels ulls del metge. L'autora implícita, talment una insatisfeta Bovary

"amb l'aire innocent d'una burgesa situada". I el neguit de conèixer la fantasia de la vella, el seu amat Lliser. Fixacions en l'ésser amat i en el florir continu de l'herba. Encallada en el temps, en el temps plaent. I la tendresa per aquests éssers; heroïnes d'una terrible tendresa.

4. A *Na-rets* el Feliu que carrega el taüt fins al poble de més amunt i fuig espavordit en veure la morta putrefacta llençada a l'entrada de casa. I el naret, sempre la roorediana Dolors Sistac, que netegen l'aire i el paratge.

5. A *Casa pairal* la presència de la primera persona, ella i ell "amb jersei cridaner i una bufanda llardosa de bandera catalana". Els records íntims i el tarannà de l'autora; el maons del record de la vida pròpia i l'acte de sinceritat de què parlàvem.

6. A *Unes mitges de gassa de color rosa-carn* on l'autora imita deliberadament la manera narrativa dels contes tradicionals. La història de l'amor malgrat els impediments dels contractes mercantils. Un riu i uns cabals separen dos cors que s'estimen d'amagat, i les morts tràgiques: ella penjada i la sogra amb herba tora per un error. L'amor que travessa les barreres dels prejudicis avials, de les lleis de la terra i de la tradició. L'estil indirecte lliure i l'ofici d'escriure. L'ambigüitat. Preciós.

7. A *Revifalla* l'al·lusió als rituals tel·lúrics, les danses ancestrals i les remors del bosc màgic. A propòsit dels hippys neo-rurals instal·lats al Pirineu. L'autora-narradora, atreta per la música màgica, alliberadora de l'escata de la civilització empresonadora... Un cant a la llibertat i d'admiració per l'actitud d'aquesta que retorna a la terra i a les maneres rústegues.

8. A *Mites* -t'agraeix Dolors que m'hagis seleccionat uns versos per al lema- s'hi condensen simbòlicament les ànimes de la terra; ànimes petrificades, penyals i camins que ja no menen enlloc. Els mites dels qui bastiren un paisatge amb les mans i la ment, amb tot el cos. I en el diàleg de sords el qui no abasta de comprendre i el qui participa de la cosmogonia.

PASSES DE VELLUT

Dolors Sistac

Pròleg de Josep Vallverdú

COLUMNA

9. A *Tendre incest* l'autora implícita i la casa de "Al vent". El fill i la nora i una mare que sent que ha perdut alguna cosa íntima.

10. A *Caminar per sobre* les begònies l'anhel i la il·lusió de trobar-se amb el desig que habita la casa del Peiró. Una història emblemàtica per entendre el món de Dolors Sistac: ella, la reina del refugi, en el seu món, ple de flors, lliure, glatint per sota la crosta de la carn, els nervis i l'esperit. La veu d'ell, la mescla del passat i el present, el record i el treball d'estil per crear una atmosfera.

11. A *Gall d'amor* la salvatge paradoxa de la companyonia entre amor i mort, al·legoria resum del tema d'altres narracions, a través del relat dels caçadors que aprofiten el cant d'amor del gall fer per encaçar-lo a mort.

12. A *Poeta mort*, la narració més emotiva on la veu implícita parla del fill mort, poeta, escalador, botànic, mitjançant la lectura dels seus poemes, tot reconstruint el seu univers personal. Autèntic poema en prosa, condensació d'un dels estils predominants del llibre de Dolors Sistac.

En conclusió us diria: **lr.** *La vella dorment* és un llibre que delata un gust estilístic-temàtic per la rondalla -no en va diem la Dolors n'és una mestressa en el seu coneixement-; que selecciona un món pròxim al drama rural amb aquells tocs atmosfèrics de misteri propis de Caterina Albert; que frueix amb l'anàlisi de rares psicologies i simbolismes correlatius, sobretot els florals, com feia Merce Rodoreda; que s'amoroseix amb les escenes a l'estil d'una Aurora Bertrana. Models de literatura de dones, pel grau i tractament de la sensibilitat; i alhora literatura pouada del glatir vital del Pallars on Sistac ha enfonsat les seves entranyes.

Segon. Com hem anat donant a entendre, aquestes narracions, si hom coneix una mica més del que es pot coneixer una dona important com la Dolors,

tenen sempre una narradora que delata una autora implícita, un jo personal. La jove del primer, la seva generositat paridora i l'amaníssim Narcís; o el sol·licit Llíser, la mestra de casa pairal. Autora implícita que s'acosta a la mimesi pura en la ficció i els personatges de les seves històries. Històries de veritat, doncs? Si més no, fragments de vides de dones i homes que han estat veritat.

Tercer, un llibre que denota un gust excel·lent per la poesia. Una preferència pel paisatge vegetal; un estil líric-elegíac; paisatges morals essencials, primigenis, de ritus elementals. Amb unes vides voltades de morts solistes enmig de la immensitat dels penya-segats, escobes, portalots. Poesia de les morts absolutes.

Quart, llibre amb uns trets d'estil, doncs, molt ben marcats. Amb el final o conclusió que encapçala la narració. Personatges de tarannàs ben cisellats; espectres, fantasmes, fabulacions del record. Vides marcades per les lleis més antigues de la terra, l'heretatge, la solitud, la ferotgia dels elements, les creences fabuloses o la vida més enllà de la mort.

Cinquè, un llibre que traeix també un intent i una tendència intel·lectual d'escodrinyar en els orígens de les passions, dels sentiments, de les creences, de les manies ancestrals, les raons siderals o tel·lúriques, que ens afaïonen. Interès, en fi, per la comunió del paisatge físic amb el paisatge moral.

Sisè, un llibre de narracions perquè, com diu l'autora a *Caminar per sobre les begònies* "les llegendes no són mai veritat del tot; quan les tenim a l'abast es desfan com el bolados"; per tant, un llibre per guardar-ne l'essència, perquè el mite i el misteri transcendeixen la realitat prosaica que ens embena els ulls; i servin l'esperit inefable de la poesia de la vida, ja sigui d'una dolça i secreta lírica, ja sigui d'una melangiosa i sepulcral elegia.

I setè, un llibre com un tractat o un cant a la llibertat; de comunió amb el paisatge i la geologia. Un cant a la sinceritat del despullar-se en la solitud, només en contacte amb l'instint i el vertigen de la natura o el record. Un acte de valentia. Unes narracions, en fi, d'una preciosa bellesa, d'una mestria sorprenent. Gràcies, Dolors, també, pels versos que em manlleves.

Josep Borrell

UNA TARDA AMB DOLORS SISTAC

Què li preguntaré -deia jo dies abans d'entrevistar a Dolors Sistac. La veritat és que poc sabia d'aquesta escriptora de casa nostra, amb prou feines m'havia llegit dos llibres seus i la reduïda biografia que hi ha a la contraportada no m'ajudava gaire. Finalment, llegint les entrevistes dels diaris i revistes, vaig poder confeccionar una petita llista de preguntes més o menys coherents.

La tarda assolejada de la visita arribà. Anant cap a casa de Dolors Sistac em preguntava insistentment: "Que li diré?" Tant preocupada anava que de sobte em vaig trobar asseguda en un sofà la mar de tou amb un gat preciós a la falda. "Veig que ja us coneixeu", digué ella en acostar-se. L'"inspector", després d'haver comprovat que la intrusa era inofensiva se n'anà deixant a l'aire uns estridents miols. Després de l'obligada presentació, engego la radio-cassette i comença l'entrevista:

De petita, tenia ja inquietuds per la literatura?

-Sí, de molt joveneta. A casa teníem un terrat i me n'anava allà a escriure, em feia vergonya que em veiessin. Pel que fa a llegir, he estat sempre una devoradora de llibres: només desitjava tenir unes angines, que llavors se'n tenien moltes, per quedar-me al llit llegint contes d'Andersen, de Perrault...

Com tingué els llibres en català per adquirir aquesta cultura catalana que té vosté?

-Era abans de la guerra, però aquí a Lleida hi havia molt poca cosa en català. Vaig tenir un director a l'institut, catalanista i republicà, que ens va fer entrar inquietud pel català, però res més.

Com s'ho va fer per aconseguir un nivell de llenguatge tan alt?

-Tu creus que el tinc? Bé, jo escrivia en català i en francès. El meu pare era aragonès i la meua mare de la Franja, però a casa parlàvem en català. Aquestes inquietuds em van venir amb el contacte del que després seria el meu marit, Enric Farreny, gran pedagog: vam fer un curs junts.

Després vaig fer un altre de català per correspondència. Més tard, ja casada, a casa hi havia una espècie d'autocorrecció. Tot això es va transformar en una mena d'ambició per aprendre el català. En qualsevol llengua, la gent que li agrada escriure, té aquesta mena d'ambició per les paraules. Anys més tard van obrir un departament de català a Barcelona i hi vaig anar després de fer-me diplomada en francès. El català el vaig agafar amb apassionament. Sempre busco la paraula adequada i de vegades pateixo i tot. M'he creat un estil propi.

No ha provat mai d'escriure poesia?

-N'havia escrit de joveneta. Una directora de Magisteri em va demanar que escrigués alguna cosa per una festa que fèiem i vaig fer una obreta de teatre en vers. Ho vaig intentar. A mi m'agrada més la prosa lírica, per fer-ho m'inspiro en les paraules dels poetes. He llegit més poesia que prosa i novella.

Com i quan va decidir-se a publicar tot allò que escrivia?

-Sóc molt mandrosa per publicar. Sempre vull donar el millor. Quan vaig acabar la llicenciatura de català vaig fer una tesina sobre el panorama literari lleidatà des de mitjans del segle XIX fins el 1936. Me la van publicar. He publicat diverses biografies: Gili i Gaya, Estadella i Arnó... Mai m'havien considerat una escriptora perquè deien que la biografia no era creació, i jo crec que sí. També vaig escriure una narració per a un llibre conjunt, *Vol Ras*. L'any passat vaig publicar una selecció dels meus articles a *La Mañana*, *Passes de Vellut*. Aquest any he publicat *La Vella Dorment i altres històries*, que havia estat finalista al Premi Víctor Català. El 1986 vaig acabar la tesi doctoral, que encara s'ha de publicar. No puc viure sense escriure. He estat

una persona d'escriure, no d'editar.

Amb el ritme de vida actual, creu que la narració curta té més interès que la novel·la llarga?

-Bé, és molt difícil fer narració curta, les històries són més suggerides que cap altra cosa. No ho sé.

A més de la literatura, quins són els seus altres punts d'interès?

-M'agraden molt les flors, són una herència del meu fill, que era botànic. També m'agrada l'estudi de la filologia romànica.

Quin ha estat el moment més important de la seva vida?

La relació amb el meu marit, pel fet de sensibilitzar-me per la cultura catalana. Un dels meus triomfs va ser la meua primera conferència, ja que la dona no acostumava a fer-ho en aquell temps. També, quan vaig acabar la llicenciatura i no diguem quan vaig acabar la tesi doctoral.

Com resumiria la seva vida?

-Una vida amb molt entusiasme, amb moltes ganes de viure i de prendre tot el que la vida et pot donar, amb una gran sensibilitat...

L'entrevista havia finalitzat, la cinta s'havia aturat. En vaig sortir realment contenta. Així que ja ho sabeu, si mai heu de fer una entrevista d'aquesta classe, no us poseu nerviosos, i menys amb Dolors Sistac, una dona que inspira confiança. Un dia abans de venir a fer la conferència al nostre institut, rebé el Premi Humbert Torres pel llibre *La Vella dorment*. Enhorabona, Dolors!

LA VELLA DORMENT

*Almost the highest bliss human-kind
when to thy haunts two kindred spirits Jlee*
John Keats

Cap a la tardor d'aquell any vaig fer amistat amb el doctor del poble dels tres camins. N'havia sentit a dir de tots colors, de la seua persona: "És un bon metge, vet-ho ací!", o més expressivament: "Aquest dimoni d'home se les sap totes... quan havia de néixer el nostre Miquelet s'ho va fer tot sol, com la comare més experta". Hi havia comentaris que no l'afavorien tant: "Que és massa refinat, ostic! que fa de tot menys de doctor. Passa més hores a remenar el jardí que passant visita, és un escandol per als pobles de la comarca!"

Per l'aspecte diríeu que s'atansava perillosament al segon patró. Alt i magre, les espatlles se li corbaven en caminar com sota l'angúnia d'un gran pes. El front, ample i poc accidentat, revelava l'etern jovenàs que es sorpren de tot. Els llavis, sensibles, oferien unes dents massa seguides per semblar humanes del tot. El primer dia, ja vaig decidir que tenia ulls de gat mesquer. Sovint, les pupil·les se li dilataven a vessar fins que les dòcils ninetes anaven canviant de color. Això, quan explicava experiències, ell deia viscudes al llarg d'una vida professional tan llarga com intensa. Aleshores, la seua mirada tirava a verd humit i t'hi podies encantar per sempre.

Vam intimar aviat. En aquell temps m'hagués estat massa difícil sostreure'm a l'encant d'una atmòsfera, la de la saleta de "cal metge", creada tan hàbilment. La tassa de te sempre a punt. Les petites gormanderies i les cigarretes mentolades ben a l'abast. Tot un repte per a la dona que jugava a la insatisfeta Bovary amb l'aire innocent d'una burgesa situada. Recordo sobretot aquella nit de novembre vora la llar. El doctor, bo i defensant les curacions per l'esperit, havia encetat el cas d'una doneta del poble de més amunt que feia trenta anys que jeia. S'hi afegien encara motius que ho feien més difícil de desentranyar. Diu que s'estava dia i nit a fosques, i que no podia empassar-se el menjar calent.

La primera sorpresa va ser en adonar-me que la dona, i aquell mal estrany que la posseïa, li interessaven de debó. La seua actitud, mentre m'ho deia, així com l'esclat verinós dels ulls, traïen una concentració quasi malsana de penetrar el misteri.

-Així, el vaig interrompre, què diria que té, aquesta pacient?

-No té res. Vull dir res del que la gent anomena malaltia. Ja ho va dir ella mateixa a la filla, el dia que vaig començar a receptar: "No us gastéssiu cap diner en píndoles, Maria, que el meu mal no me'l poden endevinar els metges..."

-Així, la medicina i totes les retòriques que gasteu, de què serveixen en pacients com aquest?

Us juro que mai no havia vist un canvi tan sobtat de fesomia. Els ulls se li van esbatanar i la correcció de la boca va desaparèixer.

-Curta de gambals! -va deixar anar amb tota la força de les dents serrades. Si no us poséssiu allà on no us pertoca, no diríeu tantes bestieses, les dones.

I mentre ho deia, la rojor calenta de les flames se li posava plana al rostre i li marcava riuets de sang a l'esguard.

Vaig refer camí:

-D'acord, doctor. Tornem a començar. Com la veu, vosté, tota aquesta història de la "vella dorment"?

Havia volgut jugar amb l'ambigüitat fonètica, conscient que l'estava desarmant. Els trets se li afluiraren de sobte, els llavis tornaren a adoptar la pose habitual.

-Aviat l'ha batejada, vostè... Però tingui en compte que, a hores d'ara, no és ni "bella", ni espera cap príncep seductor que la desencanti...

I en pic ho va haver dit, s'enrojola com un adolescent:

-Esperi! -tornà a fer amb urgència- a veure si sense pensar acaba de trobar-hi el cap de la madeixa, ara.

I amb veu sense matisos, afegí:

-Vejam! És com mirar de dret pel forat d'un calidoscopi, cada cop canvia de formes i colors...

Jo no gosava dir res. Aquella represa del fil m'oferia, però, la possibilitat de saber-ne més, del cas.

-Miri -afegí encara a contracor- en realitat no li havia dit tot. La dona de dalt es va

allitar el mateix dia que van empresonar el seu marit. Eren temps de guerra. L'home ja en va sortir, de presó, i és mort i tot, però la infeliç no s'ha mogut més del gran llit de matrimoni.

-I a hores d'ara, com els peixos que viuen al món abissal, la seua pacient ja no hi deu veure gota... -vaig aventurar encara.

-No ho he comprovat... Només sé que ha fet tapar el forat del pany amb un bolic de cotó.

-Però, si per cas no hi veiés, no deu tenir cap necessitat de mantenir la cambra a fosques, no li sembla?

Era evident que la meua insistència l'irritava.

-No és gens senzill de fer, un diagnòstic. El sí o el no només interessen a mitges. Vull dir que entre blanc i negre hi ha una gamma prou complicada de possibilitats. A vosté li pot semblar poc científic però el que a mi em preocupa de debò no és si la pacient hi veu o no, sinó si té interès a veure-hi.

-I creu que seria convenient de decantar-se cap a la possibilitat d'una ceguesa voluntaria?

-No ho sé, més aviat es tractaria d'establir una teoria a partir de certes suposicions inicials, això sí, amb un mínim de fonament.

-Tot plegat, doctor -vaig fer amb impaciència- que som encara al mateix lloc.

-No ben bé, hi ha peces que no podem descartar, tot i que no encaixen massa... Vull dir que els fets no els podem relacionar còmodament amb el que solem anomenar els principis de causa i efecte... Em temo que Leibnitz en sortiria decepcionat, del nostre procediment... Potser caldria atansar-nos a l'objecte d'estudi i fer vibrar la corda que calgui, la més atansada a la melodia que tractem de recomposar...

Sempre m'ha agradat de dir-hi l'última paraula i, una mica sense esma, vaig replicar:

... Em temo, doctor, que l'instrument no s'hagi encarcerat i de nota no en faci sinó una, sempre la mateixa, qui sap si innocent i tot.

Empesa per la morbosa curiositat hi vaig pujar una tarda, entre dos foscans. La casa era dalt de la coma, bastida a la mateixa ànima de les carcasses pissarroses, recreant-se en el seu aïllament. Una fredor total semblava penetrar les primeres escales, escolpides a la roca viva. De bon començament, em vaig sentir afectada per una absència de lleis visibles, i això m'esperona més.

La filla oferí un xic de resistència:

-No val la pena que la vegi, no li'n farà cap cas... Què voleu? Hi ha mals dolents, que no tenen cura.

Vaig insistir:

-M'han dit que era una gran persona, la seua mare, molt fina i ben parlada, diferent vaja!

Es devia sentir afalagada perquè em va fer:

-Miri, vosté mateixa, és al cap de casa. Trobara la porta ajustada, obri-la a poc a poc, no fos cas que comencés a ganyolar!

Mentre hi pujava sentia com si m'anés enfonsant en un temps sense límits. Però, un cop al llindar, la petita llum que es filtrava per les escletxes dels porticons em tranquil·litza. "Vet ací que el plaga del doctor, des del verd poderós dels seus ulls, m'ha ensarronat", vaig dir-me d'entrada. Perquè us puc assegurar que aquella figureta esvaïda, més blanca quela gira del llençol de puntes, no pareixia amagar-ne cap, de misteri. Desdentegada com estava em va fer saber que tot el que li quedava era ben desat allà dintre. Les mudades acabades de plegar, els dos mocadors de cap, de seda, "que a l'hivern, amb la borrufa, les orelles se'm refreden i no hi sento gota", la capseta de noguer, "que també em fa de guardiola, amb els retrats que l'estiu passat em va fer aquell sinyor metge del poble de baix. I la gorra de llana dobla del meu pobre marit, al cel sigui!, la que es posava per anar a missa maior, quan en feven, o els dies que baixava a mercat", i el cosidoret folrat de percala de floretes "amb el mitjó empeçat"... "La manteleta la tinc alçada per a la néta gran, la nina de trenes rosses que els hiverns se'n baixa a ciutat a fer corte..."

Però, de sobte, la veu se li girà, i em va semblar que les paraules li sortien del moll dels ossos, mentre anava recitant:

"... a l'altre costat d'antosta hi tinc ajagut el meu Lliser... de seguit que els de baix dormen ve a asseure's a l'espona del llit, i vinga passar farina!, com quan érem fadrins i la guerra no s'havia girat per aumon... Si aquesta primavera plou de valent l'herba ens arribarà a la boca, i tot tornarà a florir com abans..."

Per a tu i per a mi

Josep A. Jové.

LA VIDA TÉ SENTIT

El camí de la vida és dur, molt dur i de vegades fins i tot descoratjador. El més difícil, arriscat i compromés és l'últim pas. Pocs són els que donem l'últim pas. Per què?

La fama d'aquest lleó havia arribat arreu. Per curiositat un deixeble va decidir anar a admirar-lo. Va passar molts dies caminant per arribar on es trobava l'animal i el va mirar des de lluny. .

Els qui es trobaven al seu costat li deien:

- "Has recorregut un llarg camí per veure el lleó. Has de saber que el que caracteritza als lleons és que si algú camina cap a ell sense por i l'acaronen amb tendresa, el lleó no l'ataca, però si algú té por d'ell l'atacarà i el matarà. Si has passat mesos caminant per arribar fins aquí, com és que et quedes ara immòbil? "

L'home respongué:

- "És fàcil recórrer llargues distàncies; és qüestió d'esforç, de paciència, i de temps. Però ara no em sento capaç de donar ni un sol pas més "

- "Jo us puc ajudar a recórrer el camí que porta fins al lleó, us el puc descriure, us puc animar en els moments més difícils -va continuant dient el Mestre-, però quan us trobeu davant d'ell, sols vosaltres podreu donar el pas "

Serem capaços de donar en el moment de la veritat l'últim pas?

Tot depèn del que hagi mogut la nostra búsqueda, del sentit que hàgim donat a la nostra vida, de quina sigui la direcció en que hàgim orientat el nostre cor.

És a dir, depèn de tu.

DECÀLEG PER FER DELS FILLS UNS DELINQUENTS

(La Direcció General de la Policia de Seattle, Washington, va publicar una sèrie de "consells" als pares, que volen fer dels seus fills uns delinqüents).

1.- **Doneu-li des de la infantesa, tot allò que desitgi**, així creixerà amb la convicció que el món sencer li deu tot.

2.- **Rigueu, si diu animalades**. Així creurà que és molt graciós.

3.- **No li doneu cap formació espiritual**. Ja la triarà ell quan sigui gran.

4.- **No li digueu mai "això està mal fet"**. Podria agafar complex de culpabilitat, i més tard quan, per exemple, sigui detingut per robar un cotxe o fer una malifeta, estigui convençut que és la societat qui el persegueix.

5.- **Aneu recollint tot allò que vagi tirant per terra**. Així creurà que tots estan al seu servei.

6.- **Deixeu-li que ho llegeixi i ho vegi tot**. Netegeu amb detergent els plats amb que menja, però deixeu que el seu esperit es complaigui en qualsevol tonteïria.

7.- **Discutiú sempre davant seu**. Així s'anirà acostumant, i quan la família ja estigui desfeta ja no se n' donarà compte.

8.- **Doneu-li tots els diners que vulgui**. No sigui que es pensi que per a tenir-lo s'hagi de treballar.

9.- **Satisfeu tots els seus desitjos**: menjar, beure, divertir-se... D'una altra manera resultaria un frustat.

10.- **Doneu-li sempre la raó**. Són els professors, la societat, les lleis..., que van en contra del pobre noi/a.

L'informe acaba dient: "...i quan el vostre fill/a ja sigui un desastre, digueu a tothom que mai vàreu poder fer res per a ell".

ALFONSO SÁNCHEZ RODRÍGUEZ:
"El hombre y el poeta que hay tras el profesor"
 entrevistado por
 Eva López Truco

Nació en la provincia de Córdoba hace treinta y pocos años. Ha sido profesor de este Instituto hace no demasiado, pero para llegar aquí antes vivió y estudió en la mayoría de las capitales andaluzas, donde sus padres, también del gremio de la enseñanza, iban siendo destinados: Jaén, Sevilla o Málaga.

Cuando llego a su casa me recibe sonriente y con la mano abierta dispuesto a la presentación (no nos conocemos). Para mí es una voz amable al teléfono preguntando por mi hermano, amigo suyo; o todo lo más una imagen -"seco de carnes, enjuto de rostro" y sospechosamente "gran madrugador", bien arreglado- que me saluda alguna mañana en la que nos cruzamos cuando cada cual se encamina a su respectivo instituto. Y es que una no se siente tratada todos los días con el respeto que normalmente se concede a una reportera profesional. Llevo la entrevista ligeramente preparada: nunca antes he entrevistado a nadie. Mi hermano me salva del trago, y Alfonso nos recibe en su estudio.

Para empezar conociéndonos le pido que me cuente alguno de los momentos más significativos de su vida. Llevándose la mano a la barbilla, en un gesto pensativo, empieza a relatarme cómo le impresionó el día de su Primera Comunión, por el hecho de ser el centro de atención de todo el mundo, y quizá de ahí -asegura- le venga el gusto por el teatro que después siempre ha conservado. Me cuenta también cómo decidió pasarse a las letras cuando comprobó lo negado que era para la Química y la Física. O su paso fugaz por el Servicio Militar, o el viaje a París. Actualmente imparte sus clases de lengua y literatura a los alumnos -que denomina "mis clientes"- del IES "Lo Pla d'Urgell", de Bellpuig. Al mismo tiempo cultiva su afición literaria, que en él implica la lectura y relectura constantes de novelas y libros de poemas. Parece que no vaya a caber ninguno más en las estanterías que ocupan todas las paredes del estudio en el que estamos charlando. Con toda probabilidad, cuando leáis estas líneas ya haya defendido su tesis doctoral, en la que trabaja afanosamente desde hace una pila de años sobre el poeta de Campillos (Málaga), José María Hinojosa (1904-1936), autor destacado dentro de la Generación del 27, sobre cuya figura y obra literaria ha publicado ya varios libros y artículos en las revistas especializadas.

-¿Qué determinó tu vocación literaria?

-Realmente tengo mi carrera literaria bastante abandonada. No me he preocupado hasta ahora demasiado porque me he dedicado a otras cosas. La vocación quizás me venga de que me contaban de niño historias, porque tuve libros en casa... Con nueve años escribí mi primera obra de teatro, que, por fortuna, no se conserva. Pero desde siempre me gustó el hecho mágico de contar y escuchar.

¿Recuerdas cuál fue el primer libro que leíste?

Un libro en concreto no, pero lo que sí recuerdo es el primer poema que me aprendí de memoria: La fábula del perro y del cocodrilo, de Samaniego, ésa que empieza: "Bebiendo un perro en el Nilo, / al mismo tiempo corría. / Bebe quieto le decía...-y nos recita para mi

sorprende el principio del poema; y después otro de Juan Ramón Jiménez sobre el mar -la fábula se la ha hecho aprender ahora a sus dos niños gemelos, que asomarán luego la cabeza por allí entre curiosos y sorprendidos del inesperado protagonismo de su papá. Supongo que uno de los primeros libros debió de ser Don Quijote, aunque en una edición para niños, porque siempre tuve "Quijotes" en mi casa.

¿Cuál de los libros que has leído es el que más te ha gustado?

A mí me influyó Guastavo Adolfo Bécquer, como a todo adolescente que se inicia en la poesía. También Antonio Machado, porque vivía en Sevilla, y Rafael Alberti. Estos tres han sido fundamentales en poesía. Como narradores, Cervantes y García Márquez. La Biblia también me entusiasmó. Pero uno de los libros que más influyó en mi deseo de escribir fue Paris era una fiesta, de Hemingway.

Volviendo a hablar de tu obra, ¿qué intentas expresar en tus poemas?

A mí, me cuesta un cierto trabajo hablar de mis poemas. En ellos, lo que me gusta es contar historias. Soy capaz de contar una historia completa en diez o quince versos. Pero, por supuesto, una historia especial de las situaciones que más suelen preocuparme. Y que son, principalmente, las relaciones entre los hombres y las mujeres, y, en concreto, como diría Loquillo: "Mis problemas con las mujeres, que han sido muchos..."

¿Qué o quién ha influido en tu forma de escribir?

Me ha influido mucho el cine e, incluso, algunas canciones que tienen letra que puedo entender. Nombres, quizá, no te puedo decir, pero son importantes para mí poetas que tienen un sentido del humor visible, y lo demuestran.

En casa he encontrado algunos de tus cuadernos de poemas, como *Ya no hay princesas que cantar*, y *El año de todos los peligros*, y me cuesta creer, a pesar de lo que me has dicho, que tengas abandonada tu "carrera literaria". ¿Es mucho preguntarte si estas preparando algún libro de poemas actualmente?

Tengo en preparación una colección brevísima de diez poemas que llevará por título *Malas Artes*, y que entrará en imprenta hacia marzo del 95. Estos poemas pertenecen a un todo mayor, que aún está por acabar y revisar, y en el que llevo trabajando casi una década.

Háblame ahora sobre tu faceta como profesor.

Soy un funcionario público. Eso quiere decir que he de funcionar públicamente y para ello se requieren una serie de condiciones que creo que cumplo. Hay tareas que no me gustan en absoluto de mi profesión, pero procuro esmerarme y hacerlas bien.

¿Eres exigente con tus alumnos?

Sí, en cuanto a puntualidad, asistencia; y a "mis clientes", como yo los llamo, me gusta exigirles porque creo que es bueno dar un cierto nivel en el aula.

¿Qué recuerdas de tu estancia en el "Joan Oró"?

Fue quizás el año más difícil de mi carrera profesional, no en vano estaba empezando. Aún no conocía qué era la enseñanza. Desde que yo había dejado el Instituto habían pasado siete años, y las cosas cambian. Desde entonces no he vuelto a trabajar en un "macro-instituto", y echo de menos sus ventajas, aunque no sus inconvenientes, como la masificación. Sin embargo me gustó mucho la manera de trabajar y el espacio del "Oró", y lo añoro cuando llego a centros pequeños en donde casi no puedes ni moverte.

Además de escribir, ¿qué otras aficiones tienes?

Los deportes me han gustado desde chiquitito. Pero ahora me dedico más al "sillón-ball", y eso es peligroso para la salud, porque uno engorda más y se pone nervioso... El fútbol me gusta mucho y nunca he negado que soy un seguidor relativamente fanático del real betis Balompié y del Real Madrid.

Actualmente estás acabando de realizar tu tesis doctoral, ¿por qué te inclinaste por un autor como José María Hinojosa?

La tesis sobre Hinojosa llevo madurándola desde hace bastantes años. Al acabar mi licenciatura, el poeta y profesor Antonio Jiménez Millán, de la Universidad de Málaga, me lo sugirió cuando yo le planteé alguna posibilidad. Hinojosa pertenece a una época que a mi me fascina: sufrió directamente la guerra, el nacimiento del cine, y tomó parte en un momento de la literatura española bastante bueno en cantidad y calidad. En concreto elegí a un poeta como él porque quizá la crítica lo había olvidado. Hay poetas como Hinojosa, Juan Sierra, Pedro Pérez Clotet, Rafael Porlán y algún otro, que no están al alcance del lector. Me propuse que si escribía una tesis tenía que ser reivindicativa, para llamar la atención sobre poetas de este tipo.

EL MOMENTO DE LA TENTACIÓN VERDADERA

*Ella soñó leones en las siestas
lejanas de su cuarto
de baño. Se aventuró
en la selva y fue fotografiada
en blanco y negro
a los pies de un remoto
castillo inaccesible.
Interpretó sus sueños
de adolescente tímida
mientras vio resbalar
bañera abajo
un horrible insectucho
de cien patas. Y huyó
de aquel soldado,
calle arriba,
con la angustia horadando
su garganta, la tarde
en que volvió con gran sigilo
la última página
de Il deserto de Tartari.*

*

SE PROBABA VESTIDOS DE SU MADRE

*Se probaba vestidos
de su madre; olía
a mantequilla y jabón caro,
y a caricias
de manos descuidadas.
Afilaba los lápices
con mimo y cierto afán
comparable al de un alma
atenta por defecto
a la eficacia.
Sus rodillas redondas
y su boca,
que nunca pronunciara
nuestros nombres de alumnos
desahuciados. eran el fiel objeto
que llenaba mañanas
de ciencias naturales
en la infancia irreal
de aquellos años.*

TOUCHE PAS À LA FEMME BLANCHE

*Hubiese sido reina
 en un país de negros,
 lleno de cocoteros y de monos
 salvajes
 que imitaran los gestos
 de siniestros buanas patizambos.
 Pero los libros y esa absurda manía
 de hablar en lengua extraña
 te marcaron el paso
 hacia las aulas.
 Y ahora enseñas nuestro idioma
 a un montón de francesas
 y franceses
 que, odiando a Wolfgang Goethe,
 se van de veranero hasta tu clase.
 Hubieses sido reina, sí,
 en un país de negros
 formidables,
 que clavarán sus flechas
 en medio de un estanque.*

Del libro de Alfonso Sánchez *Ya no hay princesas que cantar* (Poemas 1982-1989)

El Jurado del X Premio *Agustí Ricart* ha decidido otorgar el primer premio de relato corto a **Paloma Otero**, y declarar desierto el de poesía. No obstante, ha acordado conceder un accésit de poesía a **Esther Escarp** y otro a **Ton Llevot**. Asimismo, otorga mención de honor a los relatos de **Ester García**, **Laia Griñó** y **Gabriel Pena**.

MORIRÍA POR TI

Paloma Otero

-¡Nieves, despierta!, sal de este pozo, sal...-decía una joven desde los sueños más profundos de una delgada muchacha, pero ésta no respondía, los enanos verdes la transportaban a un nuevo mundo, con grandes flores de colores rojos, donde las jirafas se deformaban y se convertían en hermosas montañas que se retorcían de placer: todo era tan distinto...¿Cómo podía despertar, salir de los brazos del placer y volver al infierno de la realidad?

Pero el placer no puede ser eterno y más uno artificial. Nieves volvió a su cruda realidad, volver al mundo de los vivos no está del todo mal, pensaba una vez el viaje había acabado, este mundo tiene algunas cosas buenas, Ramón, sus amigos, las fiestas... Ramón... seguramente estaría en los billares, vendiendo papelines... todo tiene un precio y hasta las cosas mas preciadas y bellas están corrompidas por el interés, a veces caro, de un tributo... en este caso era el amor que sentía Nieves por Ramón, un amor loco, apasionado, destructivo.

Nieves se dirigió a los billares, cogió dinero del bolso de su madre, dos mil pesetas, no lo notará, y se fue corriendo; no tardó en llegar: efectivamente Ramón estaba allí. Su aspecto no era muy bueno, había vendido poco y estaba enfadado, necesitaba vender para poder permitirse el lujo de un viaje, no se dio cuenta de que la delgada muchacha estaba a su lado, sonriendo, con las dos mil pesetas en la mano, sabía que su dinero le hacía falta.... ella moriría por él y en realidad lo estaba haciendo.

-Hola, Ramón, mira lo que le he quitado a mi madre -le dijo poniendole el dinero en la mano- ...así podremos "viajar" juntos... como si fuera nuestra luna de miel...-Ramón se metió rápidamente el dinero en el bolsillo de su chaqueta y mirando a Nieves a los ojos le dio una papelina.

-Bueno, ten, es mejor que te la lleves, así quizás podré tener otra, ya sabes que si vendo la cantidad suficiente el Delo me da una para

consumo propio; tú ve al Instituto, llévate éstas e intenta colocarlas, así nos sacaremos unas pelás y tu madre estará contenta, hace días que no explotamos ese mercado....-le dio un beso en la boca, Nieves se marchó corriendo, aún podría llegar a cuarta hora; Ramón la miraba... "pobre chica -pensaba-, está como una cabra pero es buena vendedora y no se porta mal en la cama; si las cosas no funcionan bien siempre podrá sacarme de un apuro... una chica joven y guapa siempre da dinero en la calle...

Nieves llegó cuando acababa la clase y prefirió esperar fuera. No le desagradaba aquel lugar, era un sitio limpio, con gente sana y profesores que se cuidaban de sus alumnos... pero ella no necesitaba un profesor, deseaba alguien con quien hablar de tú a tú y eso era imposible... ahora las cosas habían cambiado. Nieves sentía que era más fuerte, sabía las leyes de la selva, había visto nuevos mundos pero no se acordaba muy bien... la memoria le fallaba de vez en cuando y su aspecto había dejado de ser el de una chica normal para pasar a ser la sombra de lo que fue, el esqueleto viviente que se paseaba por la ciudad en busca del amor y la felicidad que la habían explicado en los cuentos de hadas.

Sonó la campana que indicaba el fin de la clase pero no entró. Esperó a hacer algunas ventas, siguió apoyada en la pared del pasillo marrón: sus "clientes" ya la conocían y no tardaron en aparecer: la verdad es que no eran muchos, la gente pasaba de malos rollos y preferían cosas menos peligrosas, que destrozaran menos el coco como las pastillas, que encima eran más baratas y con mejor fama; esto no le gustaría a Ramón, aunque a la larga Nieves sabía que "esos" que se iban a la "competencia" pasarían a sus manos, los caminos de la felicidad son inescrutables. Al final la venta no salió tan mal, lo peor es que tuvo que aguantar la bronca de su tutora sobre la falta de asistencia a clase, las notas y su actitud... siempre lo mismo... ¡ya no era una cría!, ya no era tan inocente, sabía lo que era la vida, lo que "ellos" le habían dicho: una selva donde el más fuerte devoraba a los demás, donde te tenías que dejarte llevar o luchar... ser dominado o dominador... no había término medio, o morías o vivías...y Nieves prefería morir... morir por amor.

Cuando Nieves se disponía a volver a casa después de la charla con la profesora, Abel se acercó: no es que fuera muy guapo, pero tenía ese encanto que le hacía irresistible; le gustaba Nieves desde hacía mucho, pero siempre había tenido miedo de acercarse a ella... Ese día se armó de valor y se decidió a hablar con ella: esa misteriosa chica con el semblante triste, ido, le producía un extraño miedo que la hacía todavía más atractiva: no sabía qué le diría, pero era mejor quedar como un idiota que dejar escapar la ocasión de hacerse ver.

-Hola Nieves, ¿cómo te encuentras?, la verdad es que la seño se ha descargado contigo, ¿verdad? No le hagas caso, la pobre está con la menopausia...

-No si ya se le nota, pero creo que un poco joven para eso ¿no? Debe de tener treinta y pico... además lo que diga, ¡a mí, plín!!

-¿Oye, ya te vas? Aún quedan dos clases más...-dijo Abel al ver como se ponía de pie y recogía su libreta y su boli.

-Sí, ya no lo soporto, además tengo cosas que hacer; venga, nos vemos mañana...-y se fue. No era mal chico Abel, pensó Nieves; pero no pertenecía a su universo, no la comprendería, era un enemigo de su mundo de ilusiones y ella pertenecía a la guerra, a la lucha: era una superviviente y Abel una posible víctima... todos pueden probar su veneno... y cuantos más mejor; ella y Ramon serían más fuertes, más felices... sobre todo ella, quería tanto a Ramon que moriría por él.

Ensimismada en estos pensamientos llegó a los billares. Ramón continuaba allí, estaba terminándose un cigarrillo mientras hablaba con un cliente. Al ver a Nieves dejaron la conversación y Ramón se dirigió hacia ella.

-¿Qué, cómo ha ido? Espero que esos estudiantes sigan teniendo el paladar fino... -Nieves le dio el dinero, había vendido todas las papelines.

-Ten, ha sido un buen día pero muchos se han pasado a las pastillas...

-Tranquila "chati", ese ganado también será nuestro, ya lo sabes: son... como animales selectos y ya cebados que vendrán de rodillas a pedirnos un poco del cielo que sus pastillejas no pueden darles...-Y diciendo esto, cogió el dinero, a Nieves por la cintura y se marcharon.

-Sabes, ¡vamos a celebrarlo!! Delo me ha pasado una "mierda" de primera, la que toma la gente importante, ya sabes... me la dado como un favor personal, un regalo por mis servicios... la mezclaremos con la que te he dado y vamos a hacer un viaje que será como si te colocaran en la punta de un cohete y te enviaran a Júpiter; es lo más puro que tus dulces venas han probado... -Y volvió a besarla. Nieves tenía miedo, se había metido en un camino sin salida y si se negaba Ramón diría que no era más que una chiquilla y que él lo que quería era una mujer... No deseaba volver a pasar el mismo infierno que cuando conoció a Ramon, cuando la palabra *droga* no era más que un nombre lejano, sin sentido en su vida; ahora, junto a Ramón, era el centro, el eje de su vida; de los dos recibía las mismas sensaciones intensas y placenteras y también el dolor y la desesperación que la roían por dentro.

Esta vez Nieves tenía miedo, sabía que esa papelinea sería la que la encadenaría a un infierno de dependencia, dejaría sus últimos suspiros de libertad en la boca de la muerte. Mejor así.

Llegaron a la casa de Ramon: no es que fuera muy rico pero la droga da dinero, además hacía otros "trabajitos", como robar a algún pez gordo cuando la "ración" del día había costado algo más de lo normal porque la venta no había ido muy bien... ¡ya se sabe, estas cosas pasan!

Ese piso le traía buenos recuerdos: allí fue donde conoció a Ramón en una fiesta a la que fue invitada por una amiga que se había quedado sin pareja, y se trajo a una, por entonces, ingenua y enamoradiza Nieves. Lo vio enseguida, rodeado de gente, el aire inudaba la habitación con un olor extraño que inducía a la locura, la imaginación y al misterioso impulso de la pasión vertiginosa; la bebida era abundante, también los porros y algunas rayas de cocaína ocultas en el lavabo, tapada por personas degradadas a simples animales en busca de oxígeno; hasta esto era transformado en algo interesante, bello, peligrosamente atractivo. Nieves no se lo podía creer cuando aquel chico se le acercó y se le presentaba... estuvieron casi toda la noche hablando, bebiendo y bailando.

Fue la primera vez que se sentía realmente importante, se sentía

mujer, capaz de hacer lo imposible y lo hizo. Fue también la primera vez que se fumó un porro; al principio no quería y se negó, pero al ver la sonrisa de Ramón pensó que era una tontería negarse: él no le daría algo malo que la dañase... y lo fumó. Cuando el efecto de la marihuana pasó y el cansancio empezó a hacerse patente, Ramón le ofreció un poco de coca... Nieves no quería, eso no podía hacerlo. Ramón se enfadó mucho y se lo tomó mal. Esa noche Nieves hizo por primera vez el amor, en la habitación principal, con un Ramón drogado que le prometía amor eterno y donde el olor de alcohol se mezclaba con la fragancia de dos cuerpos jóvenes amándose, con una ingenua Nieves que había descubierto el amor de su vidas el amor que la destruiría, un amor de una sola dirección, pero tan puro y tan intenso que no era preciso saber si Ramón la quería o no: ella sabía las dimensiones oceánicas de su sentimiento.

Durante los siguientes días fue Nieves quien iba a buscarle a los billares o en la estación de tren, donde solía ir a vender su mercancía. Ramón demostraba indiferencia ante la chica; decía que él deseaba salir con mujeres que no tuvieran miedo a nada, no con niñas... decía que sin probar lo que el daba jamás podría entender ni su mundo ni a él. Que no le quería.

Fueron los peores días de su vida, el principio de un penoso camino. Lloraba y sufría como nadie cuando veía a su Ramón drogándose, cuando comprobaba que necesitaba ese veneno más que el aire que respiraba; sufría aún más cuando le decía todas esas cosas y, sobretodo, se sentía morir cuando tenía los sudores fríos, la mirada de loco y los temblores, cuando chillaba sin parar... Era algo horrible, los mismos síntomas que hoy, meses más tarde, sentía ella.

Fue en ese piso cuando, después de haber hecho el amor como dos locos poseídos por la pasión, ella decidió mostrar por fin el amor que sentía por Ramón, y hacerle ver lo mucho que se sufría al contemplar cómo se iba destruyendo el ser querido. Bebería de su copa, comería de su plato y moriría en su alcoba, de su mano. Moriría por amor.

Mientras recordaba esto, las lágrimas asomaban a sus ojos. La prueba de amor no había servido de mucho: ahora estaban más que nunca enganchados a la dulce y lenta muerte. El amor que ella demostraba no servía para nada más que para asegurar a una futura muerte que podría ser la solución a los posibles problemas que el joven camello pudiera tener. Nieves estaba más demacrada que su compañero. La droga vio en ella una presa fácil y rápida y no tardó en cobrarse su precio.

Esa tarde tenía una extraña sensación. Nieves estaba un poco cansada, la reprimenda de la profesora... el joven Abel insinuándose... el eterno distanciamiento de Ramón... el mono... las peleas con sus padres... Nada salía bien: sólo sus viajes fantásticos.

Ramón preparaba la mezcla y Nieves se iba desnudando, ya se conocía el programa de la actuación: primero un poco de sexo y cuando están a punto de llegar al clímax un inicio de lo que sería el gran viaje: esnifar un poco de la muerte dulce. Después, el *gran* viaje, el de la noche de miel que había anunciado en los billares.

Así se hizo. Nieves amó como nunca a Ramón: cada beso parecía el último, como los primeros enamorados que habían pisado la tierra; nunca antes Ramón se había sentido mejor, realmente sentía *algo* por esa chiquita; después el momento culminante, un "verdadero" viaje.

mujer, capaz de hacer lo imposible y lo hizo. Fue también la primera vez que se fumó un porro; al principio no quería y se negó, pero al ver la sonrisa de Ramón pensó que era una tontería negarse: él no le daría algo malo que la dañase... y lo fumó. Cuando el efecto de la marihuana pasó y el cansancio empezó a hacerse patente, Ramón le ofreció un poco de coca... Nieves no quería, eso no podía hacerlo. Ramón se enfadó mucho y se lo tomó mal. Esa noche Nieves hizo por primera vez el amor, en la habitación principal, con un Ramón drogado que le prometía amor eterno y donde el olor de alcohol se mezclaba con la fragancia de dos cuerpos jóvenes amándose, con una ingenua Nieves que había descubierto el amor de su vidas el amor que la destruiría, un amor de una sola dirección, pero tan puro y tan intenso que no era preciso saber si Ramón la quería o no: ella sabía las dimensiones oceánicas de su sentimiento.

Durante los siguientes días fue Nieves quien iba a buscarle a los billares o en la estación de tren, donde solía ir a vender su mercancía. Ramón demostraba indiferencia ante la chica; decía que él deseaba salir con mujeres que no tuvieran miedo a nada, no con niñas... decía que sin probar lo que el daba jamás podría entender ni su mundo ni a él. Que no le quería.

Fueron los peores días de su vida, el principio de un penoso camino. Lloraba y sufría como nadie cuando veía a su Ramón drogándose, cuando comprobaba que necesitaba ese veneno más que el aire que respiraba; sufría aún más cuando le decía todas esas cosas y, sobretodo, se sentía morir cuando tenía los sudores fríos, la mirada de loco y los temblores, cuando chillaba sin parar... Era algo horrible, los mismos síntomas que hoy, meses más tarde, sentía ella.

Fue en ese piso cuando, después de haber hecho el amor como dos locos poseídos por la pasión, ella decidió mostrar por fin el amor que sentía por Ramón, y hacerle ver lo mucho que se sufría al contemplar cómo se iba destruyendo el ser querido. Bebería de su copa, comería de su plato y moriría en su alcoba, de su mano. Moriría por amor.

Mientras recordaba esto, las lágrimas asomaban a sus ojos. La prueba de amor no había servido de mucho: ahora estaban más que nunca enganchados a la dulce y lenta muerte. El amor que ella demostraba no servía para nada más que para asegurar a una futura muerte que podría ser la solución a los posibles problemas que el joven camello pudiera tener. Nieves estaba más demacrada que su compañero. La droga vio en ella una presa fácil y rápida y no tardó en cobrarse su precio.

Esa tarde tenía una extraña sensación. Nieves estaba un poco cansada, la reprimenda de la profesora... el joven Abel insinuándose... el eterno distanciamiento de Ramón... el mono... las peleas con sus padres... Nada salía bien: sólo sus viajes fantásticos.

Ramón preparaba la mezcla y Nieves se iba desnudando, ya se conocía el programa de la actuación: primero un poco de sexo y cuando están a punto de llegar al clímax un inicio de lo que sería el gran viaje: esnifar un poco de la muerte dulce. Después, el *gran* viaje, el de la noche de miel que había anunciado en los billares.

Así se hizo. Nieves amó como nunca a Ramón: cada beso parecía el último, como los primeros enamorados que habían pisado la tierra; nunca antes Ramón se había sentido mejor, realmente sentía *algo* por esa chiquita; después el momento culminante, un "verdadero" viaje.

Primero las damas... Nieves le acerco un pie, entre los dedos no se nota tanto, y mirándole a los ojos le dijo:

-¿Sabes? Yo por ti moriría, te quiero como nunca te querrá nadie.

Y Ramon le dio la entrada al viaje. Nieves cerró los ojos, se tapó con una manta y se abrazó fuertemente a Ramón, como si temiera perderlo, como si fueran a separarse y no volverse a ver jamás.

En seguida el efecto de la droga semi pura empezó a hacer su efecto; Nieves se sintió transportada a un inmenso océano de colores donde caballitos de mar dorados arrastraban zapatos femeninos, con tacones altísimos que relucían bajo un sol gigantesco parecido a un girasol. En estos zapatos había todo tipos de personajes con formas extrañas: algunos tenían la apariencia de peces, otros de leopardos, de unicornios. Ramón también estaba, pero su apariencia era pobre, daba un poco de miedo, se parecía una rata a la que se le estaban saliendo las tripas. Nieves sintió, por primera vez, lástima de él, le vio tan solo y tan enfermo...

Nieves flotaba, aparecían islas que en vez de árboles tenían farolas de las que salían velos de colores como hojas y perlas grandísimas, como si de maduros frutos se tratara. Nieves se vio transformada en un blanca paloma, volaba junto a otros animales, jirafas aladas, ángeles bellísimos, se sentía feliz, unida a ese extraño mundo con una sensación oceánica: se pertenecían y la sensación de libertad era tan intensa que el éxtasis le quemaba cada vez más en el pecho.

De pronto volvió a salir la joven del roto tapado que desde hacía algunos días se le aparecía en sus extraños viajes oníricos.

-Nieves, despierta, sal de este pozo, sal....-

Sí -contestó- Ámame, te necesito -y acercándose a la extraña y bella dama la abró y ambas se fueron volando por el cielo de colores, con pájaros y cometas, con risas de niños y lágrimas de enamoradas.....

En su último suspiro, en su última vision, en sus ultimas palabras estaba ese mensaje que los oídos de su narcotizado amante no pudieron percibir: Moriría por ti.

PERDUDA ENTRE RECORDS

Ester Garcia

A punta de dia, Ella tanca la porta blindada de casa i surt al carrer, encara adormit, estirant un carretó tronat. Els contenidors buits d'escombraries esperen, amb la boca badada, alguna bossa bruta que els faci més fastigosos. No obstant, Ella s'atura davant de cadascun i hi fa una mirada llarga i passiva, no sense guaitar, abans, amunt i avall del carrer, perquè, encara que sembli mentida, Ella té un cert amor propi. Amb una mirada insípida repassa l'interior de les papereres llardoses. La veritat és que li interessa gens el que contenen aquests recipients, només mira i cull tot allò que sigui paper i vidre, o algun objecte enguniós que podria tenir alguna utilitat.

Més tard passa per la peixateria, el forn de pa i la verduleria on, creient-la una pobra indigent, una mica tocada, ja se sap, li guarden el peix marcit, el pa d'ahir i les pomes macades. Amb un somriure indiferent agraeix totes aquestes petites molèsties.

Quan el sol és ben alt, agafa l'autobús, per distreure's, qui sap? El conductor, amb un clar excés d'amabilitat, saluda cordialment la dona. Ella, absorta, paga el bitllet i s'asseu sense perdre de vista el seu estimat carretó descolorit. Les dones del seu voltant, incòmodes, arrufen el nas; els homes, encuriosits, se la miren amb interès. Un dels sotracos de l'autobús aconsegueix fer perdre l'equilibri del seu estimat "trasto" rodat i el precipita cap a terra. La tanca vella i rovellada cedeix i tots els tresors aconseguits durant el dia s'escampen pel terra gastat de l'autobús. En adonar-se'n, Ella s'aixeca esverada i arreplega aquella sèrie d'elements malagradosos. Passat aquest mal tràngol, se'n riu, a través del vidre, d'aquell jove ullerós que pretén vendre paquets de mocadors als vehicles que baden vora els semàfors. Observa, divertida, aquell conductor que, torbat, comprova que les finestrelles del seu modest cotxe siguin ben tancades, s'amaga darrera el volant i maleeix entre dents esperant que el semàfor es posi verd, evitant així que el pobre infeliç s'hi acosti i veure's implicat en un conflicte moral.

Minuts després, Ella deixa l'autobús al mateix punt on l'ha pres. Es mou pels carrers, emprèn el camí cap al passat, cap al record. Un record que Ella busca per camins de ciment, perduda, com en un laberint. Les passes la condueixen cap a casa, l'antiga casa. Allà la mare li deia: quan siguis gran viuràs aquí, com una reina. Però Ella mai no ho va voler: durant la guerra, una tarda enmig de l'estiu, una bala va sorprendre la mare endreçant el roser i amb els darrers esforços protegí la nena que jugava amb les flors. Ella embogí. Volgué anar a viure a un altre lloc, lluny de records, records que ara recerca amb nostàlgia. Empeny l'envellida portella del reixat que li dona la benvinguda amb un estrident gemec. Amb el carretó al darrera avança entre l'herba salvatge. Finalment s'asseu al pedris encastat a la casa, vella i coberta d'heures, pansida. Només aquell roser emparrat sembla l'últim brot de vida de la casa. El roser que, xuclant els darrers records dels murs grisos, obre les seves ponzelles, d'un roig furiós, cada primavera. Ella

treu del carretó una poma i una mica de pernil. Fa un mos a la fruita i mastega el pernil amb paciència mentre mira els gatets que juguen sota l'ombra ferèstega d'un plàtan centenari. La mare rau ajaguda sobre un raig prim de llum que s'esmuny entre les branques que esgarrapen el blau del cel. Ella dona la resta del menjar als gats. No es menja la poma: unes formigues oportunistes s'hi han enfilat i xuclen, ansioses, el dolç licor que vessa la ferida oberta del fruit sucós. S'hi estara tota la tarda. Al vespre retornarà al seu piset. Quan hagi arribat al replà de casa remenarà les butxaques de la seva jaqueta nova buscant les claus de casa. Un cop dins es trobarà amb la seva llar confortable. S'estarà mirant la televisió fins a mitja nit. Enyorarà aquell indret on passa la tarda i en el quadrat lluminós li semblarà distingir, entre les roselles, aquells gatets que veié néixer l'any passat, al final de l'estiu. L'endema, de bon matí, es perdrà, altre cop, entre alts edificis cercant el seu raconet secret.

BONICA N'ÉS LA JOVENTUT

Gabriel Pena

Era a l'alta muntanya, en un poble perdut enmig l'espessor d'un bosc vell, de grans arbres bruts on gairebé no passava la claror sinó era entremig de les branques de les grans copes; l'herba molla inundava tots els buits i tapava la gruixuda crosta dels troncs marrons, esquerdats, plens de cicatrius, i que forts i robusts penetraven dins el terra. Al bosc només s'obria una clariana plena de matolls i d'esbarzers tot i que en alguns llocs encara s'hi observava algun que altre tronc carbonitzat d'alguna que altra foguera de cacadors; era un bosc que havia estat protagonista de mites i llegendes. En arribar a la fi de l'espessor verda s'aixeca un petit turó de pedra grisa, llisa i pelada que condueix la vista fins al petit poble; un poble de runes, de cases sense teulada, cases que s'han quedat amb una sola paret o una ermita petita sense altar, només una gran casa es conserva, una casa amb grans finestres, feta de pedra tosca i amb una gran porta de fusta, enganxat a la qual es troba un picaporta de ferro rovellat. La porta s'obre grinyolant, la casa es freda i fosca; el terra és ferm i ple de pols. Només entrar ens trobem amb unes escales de pedra acompanyades per una antiga barana plena de teles d'aranya. Les escales acaben just quan comença un llarg passadís on no s'hi destaca cap ombra, ple d'habitacions tancades amb clau a banda i banda, però en destaca una, una que té la porta blava i un cartell que indica que ens trobem davant de la cambra d'estiu. La cambra és fresca, i té un aire molt sever. El terra és de fusta, de llargs taulons de fusta que cruixen al passar per sobre. Ran d'una paret hi ha un vell banc. Al davant, un antic llit i una tauleta acompanyada per una vella cadira davant d'una gran finestra que dona al paisatge del bosc espès i de l'alta muntanya trencada en dues parts per una gran cascada d'aigua pura i cristal·lina que semblava que portés a l'abisme.

Assegut en aquella vella cadira hi restava un home, un home molt vell, malalt de la seva edat i fins i tot, potser, amb els dies més que comptats. Restava allí tot sol, quant de temps devia dur allí assegut?; a

la cara li quedava un petit i, alhora, trist somriure. Vestia una bata desfilada que contrastava amb la seva llarga i blanca barba. Els ulls els tenia brillants i els quatre sentits perduts dins la finestra. Gairebé sense cabell, i el poc que tenia se li repenjava sobre una suau gepa. Tot i la fresca, anava descalç i tenia les mans juntes i plegades sobre el pit. Només l'horrible i tremolós panteix que feia al respirar, el feia veure viu; feia cara de felicitat però al mateix temps de no tenir esperança, i recordava...

...Recordava el passat, aquells dies plens de vida i alegria, en què res no era prou problema per esborrar la rialla de la cara, dies en que tot el poble s'estava en peus i les llars eren càlides, dies de només córrer, dies on l'avorriment no existia i en els que mai et trobaves sol; era la joventut, era quan no et calia mirar a l'horitzó perquè amb el teu ja en tenies prou. Seure a la porta de l'ermita i veure els carros passar amb el gos al darrera amagat amb por de ser apedregat, anar al poble veí, al mercat, o amb els pares, a dur les vaques al prat a pasturar. I quan arribava el diumenge, ben "encolonià". Aquell bon temps va ser frenat per una guerra que el va portar a restar tancat entre quatre parets brutes sense color, contrastades per algunes taques blanques que hi restaven des del dia en què es va pintar. Recordava que des d'aquella habitació de la presó, escrivia cartes a un ser estimat, sobre un vell escriptori de mala fusta desgastat per l'erosió del temps i podrit per la humitat, que grinyolava quan es movia, com si se'n burlés de allò que escrivia. Les nits se feien llargues, pesades i fredes dins aquells llençols que eren de poc abric. El silenci de la nit el trencava el porticó que pegava a les reixes a causa del vent. Menjava sense ganes, bevia per fer alguna cosa, i si no, feia "punyetes" i es tirava aigua a la cara.

En acabar aquella època de guerra, ja era gran, i es trobava molt sol; ja no li quedava ningú, i la tristesa va començar a esborrar-li poc a poc la rialla de la cara, fins ara que només li queda un somriure trist. Que poc que li havia durat aquella tan maca joventut.

Ara es trobava altre cop al seu antic poble, a la seva antiga casa, que curiosament era l'única que s'aguantava en peu. Tots aquests anys allunyats de la civilització moderna estaven a punt d'acabar, si tingués algú a prop, de ben segur cridaria que l'agafés ben fort i en sentir trucar, que no l'obris ningú, sabia que era la mort que el venia a buscar.

L'habitació ja quedava més fosca, el sol es ponia entre mig del bosc vell. Semblava que bufés vent dins la cambra d'estiu, la barba i els cabells van començar a boleiar com si fossin una estandard, l'home va girar el cap molt lentament, dirigint la mirada a un vell mirall on hi havia un paper groguenc, amb un escrit, que l'home va articular tremolosament:

*És gens estrany
que jo no vegi Déu,
si ni tan sols puc veure
el Jo que viu en mi mateix.*

En acabar la vella campana de l'Ermita tocava quelcom, mentre el vent continuava bufant i xiulant entre les esquerdes dels edificis caiguts del poble. Una alegre però curta joventut.

L'ÚLTIM VOL

Laia Griñó

Mai m'havia fixa't en aquella esquerdada de la meua habitació. Començava gairebé al penja-robes i pujava amunt, amunt fins al sostre. Llavors el seguia, creuant-lo gairebé tot. No era fonda, semblava, més que res, la pintura que amb el temps s'havia anat esquarterant.

Aquells dies estava descobrint coses que abans m'eren superficials, ja que tenia molt temps per reflexionar i enfonsar-me en els meus pensaments. Com recordava la meua infància... el meu avi... la casa on abans vivíem... Em semblava que quan era petita tot era molt més fàcil que ara.

La cortina estava correguda, i la claror que la traspassava dibuixava en les parets figures sense cap sentit, però si les mirava una bona estona potser veia una cara coneguda, animals, objectes...

Enmig d'aquell escenari, se sentia la meua respiració fonda i costosa. Suposo que la meua habitació feia olor a tancada, ja que no obrien mai la finestra per tal que no em refredés. Com m'hagués agradat poder sortir a passejar, notar el sol i el vent a la cara i sentir als vailets com criden i es diverteixen. Com m'hagués agradat poder sortir a caminar... però no!, havia d'oblidar aquella idea, no podria caminar mai més, no ho podria fer. Carai! Quan pensava això sempre em posava a plorar. Mai m'hagués imaginat que jo em quedaria així, que ni tan sols em podria seure per no fracturar-me la columna.

Vaig sentir els passos d'algú que s'apropava. Quan es va obrir la porta vaig veure la silueta de la meua mare. Va córrer les cortines i aquells dibuixos van desaparèixer de les parets. Em mirà i em va dir fluixet: que tal, com et trobes? Com m'hagués agradat dir-li alguna cosa, però no vaig poder. Des d'aquell fastigós accident encara no havia pogut dir una paraula però, per què?

Vaig intentar fer-li un somriure, i suposo que em va sortir perquè ella també em somrigué. Però jo no deixava de mirar-li els ulls, aquells ulls tristos i plorosos. Quin contrast! El seu somriure que intentava dissimular la seva angouxa, amb aquells ulls! Abans de marxar va obrir la finestra, cosa que em sorprengué molt. Fora no feia gens d'aire encara que m'imaginava el moviment que faria la cortina al trobar-se amb un aïret pur i fresc. Després va marxar la meua mare, i des de la porta em va dirigir una mirada de compassió que em va fer sentir molt, però que molt malament.

Al cap d'una estona, un calfred em va recórrer tot el cos, i la meua respiració lenta i fonda es va accelerar. Després va tornar a aflluir-se, i es va tornar a accelerar mentre que a la vegada una suor freda em recorria tot el cos. Vaig girar el cap mirant el terra, intentant descansar la vista i així trobar-me millor. Va ser llavors quan vaig veure un mocador que li havia caigut a la meua mare. Era un mocador blanc i petit molt arrugat. La suor ja em recobria totalment, i cada cop em trobava pitjor.

De sobte aquell mocadoret es va convertir en un colom que volava per sobre meu. Passada una estona el colom es va aturar altre cop a terra,

exactament al mateix lloc on havia començat el vol. Que maco que era! Volia agafar-lo i acariciar-lo amb els meus propis dits, així que em vaig incorporar, vaig treure el llençol que em cobria les cames i, com si algú m'enpenyés, vaig alçar-me del llit. Vaig estar dreta uns instants, i em dirigí cap a l'ocell fins i tot sense adonar-me'n que estava caminant, cosa que no podia fer des d'un parell de mesos. Quan gairebé estava a punt de tocar-lo, va desplegar les seves ales i tornar a volar sortint al carrer per la finestra oberta ja feia una estona. Jo el vaig seguir per veure cap a on anava, vaig pujar al marc del finestral i quan em vaig adonar estava flotant per sobre els núvols. Quina experiència més bonica. Quina tranquil·litat, quina pau. Tan de bo no hagués acabat mai aquest somni tan meravellós. Jo anava seguint el colom i en mirar cap avall veia un indret conegut, però no era la ciutat on jo vivia. Per fi em vaig adonar que estava volant per sobre el poble on havia passat els primers anys de la meua vida. Volia continuar volant per sempre més seguint al colom que m'havia portat fins aquí i no aterrar mai, però de sobte vaig sentir una veu que em cridava, alguna cosa em feia tornar enrera cap a la meua habitació i una altra em feia continuar volant a veure fins on arribava. Finalment vaig decidir que tot el que comença, acaba i quan vaig obrir els ulls jo em trobava altre cop en la meua habitació. Amb el dubte de si havia estat un somni o no, perquè tot era tan real...

La meua mare estava vora del llit. Com hi havia arribat? I també hi estava el metge. Què hi feia aquí? Un munt de preguntes em van venir al cap. Un munt de preguntes sense resposta.

Sentia com el metge conversava amb la meua estimada mare, però no entenia el que deien, només vaig sentir unes paraules com crisi, hospital, greu, perillós, etc... Què volien fer amb mi? Em volien dur a l'hospital?

Vaig voler alçar-me per demostrar a aquell metge i a la meua mare que ja estava bé. Que un miracle m'havia curat, però no vaig poder ni incorporar-me i m'enfonsava moralment.

Al cap de poca estona vaig sentir el soroll d'una ambulància. Tot s'havia tornat borrós, i escoltava veus molt llunyanes que em preguntaven coses. Em van posar sobre una llitera. Sé que era una llitera perquè era dura i freda, no tova com el meu llit.

Em van baixar al carrer. Suposo que la meua mare estava a la vora, perquè algú m'agafava la mà.

Al sortir del portal vaig poder sentir una cosa meravellosa. El sol em tocava a la cara i una petita brisa em movia els cabells. Durant dos mesos havia desitjat que em passés això. Però en pujar a l'ambulància tot va desaparèixer.

Només recordo d'aquell viatge com em canviaren de la llitera a un llit de llençols molt blancs i rígits. Al coixí hi havia unes lletres blaves que no vaig poder llegir, ja que no ho veia gens bé. Però no hi havia cap dubte, estava en un llit d'hospital, dins d'una habitació d'hospital, dins d'un gran i fred hospital.

Sé que vaig passar un o dos dies tancada en aquella habitació, sense assabentar-me d'allò que passava al meu voltant. Fins que del meu propi llit va sortir el colomet de l'altra vegada. Quina alegria em va donar tornar-lo a veure. Altre cop la meua respiració profunda es va accelerar i després es pot dir que va desaparèixer per complert.

La meua mare va marxar gairebé corrents de l'habitació, just en el moment que li volia ensenyar que ja em trobava bé. I llavors em vaig

alçar del llit sense cap dificultat. Vaig tornar a sortir volant per la finestra, sense saber on faria cap, amb una certa esperança de tornar a l'indret de l'altra vegada. Volant tornava a sentir pau, tranquil·litat i relaxació que m'envoltaven tot el cos. Però aquella vegada també vaig sentir quelcom diferent, un sentiment de no voler tornar mai més a l'habitació de l'hospital.

Ja estava decidida, no tornaria a aquell indret on tot és blanc i no hi ha gens de color, preferia seguir volant per sobre de tots els records de la meua vida. Ja no pensava en la meua família, només veia coses que ja havien passat: el meu aniversari, quan em vaig trencar una cama, el dia que em van regalar un gosset, etc... I a la fi d'aquest corredor de records i havia el meu avi que m'esperava amb els braços oberts. Era increïble el meu avi estava viu, ben viu.

Va ser llavors quan vaig sentir altre cop la veu de la mare, i també la del pare que m'invitaven a tornar. Però jo volia abraçar a l'avi, i després els hi explicaria als meus pares tot allò que m'havia passat. I així ho vaig fer. Les veus van callar i jo havia trobat a aquell home gran, que pensava haver perdut per sempre més.

Després sense deixar parlar a l'avi, el vaig agafar de la mà, i me'l vaig emportar volant en direcció a l'hospital. Però i el colom? On s'havia posat aquell ocell? Bé, tan se val, ja tornaria a l'habitació, ara l'important és que tota la família tornava a estar al complet.

Vaig entrar per la finestra i l'habitació estava plena de gent. Hi era la meua mare que plorava sens parar, que li passava? Jo estava allí, ja em trobava bé, ja podia caminar i fins i tot volar. Com volia ensenyar-li la meua recuperació i explicar a tothom allò que m'havia passat. També hi era el meu pare. Quina alegria! Ja havia tornat de treballar. Estava abraçant la meua mare amb força. Hi havia dues infermeres i un metge que estaven fent no sé que a un pacient. Un pacient que ocupava el meu llit. Tan se val, jo no necessitaria més aquell llit d'hospital. Ja podia marxar d'allí.

Vaig passar per davant dels meus pares. Els vaig abraçar amb força i la meua mare va alçar el cap i va mirar-me, però semblava que no em veia. Els ulls li brillaven d'una forma especial, però no se'n adonava que jo era davant seu?

- Què et passa? -va preguntar-li el pare.

-No, no, m'havia semblat... No res -la veu de la mare es confonia amb els seus plors.

- A mi també m'ho ha semblat.

Però de què parlaven? El meu pare sempre havia cregut en el més enllà i coses així, però ara a que feia cap aquesta frase?

Llavors em vaig girar vers al llit, i em vaig veure allí tombada, amb la pell molt blanca i els ulls tancats. Semblava que estigués adormida però no, jo estava... bé, no vull dir aquesta paraula, perquè em sembla que no és cert, jo estic ben viva i encara no acabo d'entendre allò que m'havia passat.

Va ser llavors quan l'avi em va dir: "nena, has de pensar que ells ja no et poden veure, i que tu per última vegada en molt temps els veus fins que vinguin a nosaltres igual que tu has vingut a mi. Avui has fet el teu últim vol."

Així, doncs, va tornar a aparèixer el colomet i vam marxar cap aquell indret tan meravellós on procurem protegir als nostres que encara viuen. Us asseguro que aquí s'hi està molt bé, però s'ha d'aprofitar la

vida, i fer-la tan llarga i feliç com sigui possible.

NOSTALGIA D'AMOR

Llargues estones em passo
assegada vora el mar,
la remor de l'aigua em calma
i em convida a recordar,
aquells estiuençs dies
plens d'amor, felicitat,

en què un dia el vaig conèixer
quan desembarcava al moll,
i en la mel dels ulls va nèixer
la llum d'ardent foc
que llavors em feu prometre
que li ensenyaria el port.

Llargos passeigs per fina sorra,
la remor suau del mar...
un dolç bes sota la lluna,
les ganes boges d'amar...
que feliços aquells dies...
estàvem enamorats!

La remor m'evoca el dia
en què lluny de mi marxà,
i amb una veu tremolosa
aquests mots pronuncià:
"quan vegi un capoll de rosa
mon cor en tu pensarà".

Amb els ulls curulls de llàgrimes
dreta al moll em va deixar,
i ara d'ell sol tinc les cartes
que amb amor em va enviant,
i que són com unes llances
que en el cor se'm van clavant.

Esther Escarp

La creació juga a l'oblit,
la llum cau suau, immaculada,
com la pluja, lliscant
com una heura que creix i puja
i surt i vola i s'endinsa
dins un núvol que mor, suau.

Núvol quiescent,
dins el cel blau;
un somriure que cau
em trenca-la ment.

Un dia vaig creure ser lluny,
molt lluny, dins el llac.
L'interrogant fa mal als ulls:
realment un sol núvol pot crear el
caos?

Ton Llevot

ASSASSINAT AL JOAN ORÓ

V

Aquell matí del diumenge, tots reunits, vam decidir que ens haviem de moure més, haviem d'investigar l'assumpte a fons, encara que ens fos dolorós. Vam quedar que en Roger i en Lluís s'encarregarien de preguntar a tots els amics i coneguts d'en Joan si l'havien vist aquell fatídic divendres a la tarda; ja tenien prou feina! En Lluç va voler preguntar als professors si darrerament el nostre amic tenia un comportament fora de l'habitual. A La Judith li sembla interessant de parlar amb els companys de teatre, Consell Escolar i també amb el senyor Costa, el coordinador de la nostra revista, a veure si entre tots en podríem treure l'aigua clara. A mi no em van deixar gairebé res; a les tardes aniria a casa de la Gloria, la mare d'en Joan, per si trobava cap detall interessant entre les coses del meu malaurat amic.

Aprofitant que érem tots a casa, vaig trucar a en Miquel. Tal com esperava, em va dir que no havia anat a casa seva. Més tard van marxar tots. La Judith em va preguntar si podria fer-li una copia de la cinta d'en Joan, amb les cançons de *Barricada* i el missatge. Li vaig dir que sí, és clar.

Després de dinar vaig preparar la cassette per fer la còpia, vaig deixar que la música s'escampés per l'habitació. Em vaig ajeure sobre el llit, no parava de pensar que potser no havia gaudit prou de l'amistat d'en Joan, que potser no el vaig apreciar tant com es mereixia. De cop, em van envair tota mena de records passats, de quan anàvem plegats a l'institut i parlàvem dels nostres secrets; potser vosaltres no donareu cap importància a aquesta mena de pensaments, però el que passava era que, d'una manera sobtada, l'enyorava, enyorava tot allò que haviem fet plegats i tot allò que ens quedava per fer. Agafat al coixí i amarat per aquella música que, no sé perquè, li agradava tant al meu estimat amic, em vaig posar a plorar desesperadament. La música s'aturà per donar lloc a aquell trist missatge per la Judith. Mentre la cassette anava sonant, una veu que semblava sortir de les parets anava dient, com una brisa: el divendres.... la nit...; les grades..., "l'ambientillo" de putes i macarres que s'hi posa allí, busca..., trobaràs la resposta. Em

vaig alçar d'un bot, què era allò que havia sentit? Vaig aturar l'aparell, vaig fer retrocedir la cinta i vaig prémer el play. El missatge parlava com sempre ho havia fet, amb sinceritat i timidesa, amb tendresa. Què havia passat doncs? Estava marejat, tot em donava tómb, el front em cremava. En aquell instant va entrar ma mare: "Llorens, que tens? Uf, estas bullint! Posa't ara mateix al llit. Ja t'ho vaig dir jo ahir que faria fred, tu no em vas fer cas i el senyor va marxar sense jaqueta. A dormir!" Estem ben arreglats, vaig pensar. No parava de pensar en aquelles paraules, gairebé inintel·ligibles, que havien surat un instant per l'aire. Les havia retingut i les gravava, en aquell moment, en la memòria. M'havia agafat por. La mare m'havia deixat a les fosques, llavors tenia encara més por, com una criatura. L'endemà no vaig anar a classe. A la migdia em va trucar la Judith. Li vaig dir que estava empiocat i que hauria de deixar la investigació per uns dies. Ella s'havia trobat amb el Sr. Costa. Ell li havia dit que, dies abans, en Joan s'havia engrescat en escriure un article titulat: *Les nits del Camp Escolar*. El nostre profe de literatura va dir que no sabia ben bé quin interès podria tenir l'article per publicar-lo a l'*Ataràxia*, però el va deixar fer.

Dies més tard, el dia de la mort d'en Joan, aquest li digué al Sr. Costa que aquella nit faria la darrera observació: aquella nit se li empassa la vida. Em vaig quedar de pedra: el divendres, la nit, les grades, la resposta... Què volia dir tot allò? Per què en Joan volia escriure un article tan poc adequat per la revista? Ho sabrem alguna vegada?

Ester Garcia

Horòscop '95

Eva López Mcvident

Àries: "Ariesgat" i "arimat" a la teva parella i si no en tens no "t'arinconis". T'aconsellem que ho intentin amb les "Ariadnes" o amb els "Ariels", i si poden ser Àries com tu encara millor.

Taure: Llenceu-vos a l'atac i toregeu-vos-els/les a tots/es perquè quan d'això es tracta els taure en sou especialistes, envestint tot allò que se us posa al davant. La vostra empenta, més coneguda com tossuderia, us ajudarà a aconseguir tot allò que vulgueu.

Bessons: Podria Podria ser ser que que us us afectés afectés la la vista vista doble doble i i que que en en sortíssiú sortíssiú malparats malparats. Compte Compte amb amb el el beure beure massa massa.

Cranc: Darrerament estàs un pèl marejat però és que això de caminar enrera ja se sap. Prova de posar-te un retrovisor o quelcom semblant si no acabaràs amb tortícoli.

Lleó: Calma la teva fúria davant els problemes i no et mostris agressiu quan et vulguin posar aquell "Ins" de mates que tant et preocupa. Recorda que ets el "Rei de la selva" però no el de l'Institut.

Balança: Darrerament esteu una mica desequilibrats; per una banda us comencen a pesar els anys i per l'altra el resultat de les notes no pesa gaire. Consell: una bona dieta (verduretes, fruita,...) i una mica més de "colzes".

Verge: Gràcies a déu vosaltres sempre sou propensos als esdeveniments favorables, i aquesta setmana no serà menys. Bon període per al miracles, trobareu aquell bitllet de 5000 pts que pensàveu que havíeu perdut.

Escorpí: Els astres ja no són el que eren, i no estaran de part vostra. Ull viu al darrera teu quan sentis el cant de l'escorpí! Ara, per exemple, qui és a la teva esquena?

Sagitari: Decideix-te i dispara la teva fletxa de Cupido, però vés amb compte cap on apuntes, i si ets una mica miop o pateixes d'altres problemes visuals t'aconsellem que visitis abans a un bon oculista.

Peixos: Se us presentaran molts problemes però els afrontareu perfectament perquè vosaltres mai no us ofegueu en un got d'aigua. Als exàmens aneu amb compte, aneu una mica peixos, i a les festes mai no us tireu de cap, us hi trobareu com peixos al aigua.

Capricorn: Compte amb allò que et pugui sortir al cap durant aquests dies. Si descobreixes que no és cabell sinó quelcom més dur i punxegut, consulta-ho amb la teva parella, encara que pots tenir per segur que no en sabrà res.

Acuari: Si ja estàs escamat perquè el curs no s'acaba i n'estàs fins les aletes... T'aconsellem que "canviïs d'aigües" i et relaxis. Però ves amb compte: ets propens al reuma i hauries d'evitar els llocs molls (excloent-hi la dutxa, és clar).

CURS 1994 - 1995

Els professors

Anglès:

R. Hortal, M. Irún, J. Miquel, I. Urrecha.

E. Física:

P. Garcia Oliva, J. Parra, M. Pelegrí.

Llatí:

T. Guillén, A. Llovera, M.C. Mías.

Castellà:

J. Costa, R. González, C. Palau, T. Parra, M. Torrego, R. Tudel.

Català:

C. Badia, C. Escuè, R. Ferran, M.A. Grau, M. Puig, M. Sorribes.

Ciències Naturals:

T. Jauset, A. López, A. González, M. Bertran.

Física y Química:

J.J. Calvo, M.J. Fernández, J.L. Vigatà, A. Yus.

Dibuix:

M. González, A. Llevot.

Grec:

M. Cerezo.

Llar:

M. Puertas.

Matemàtiques:

F. Ipiens, A. Martínez, M. Pascual, P. Rodríguez, A. Sánchez, R. Sebastián, M. Martínez.

Música:

R. Taribó.

Religió:

J.A. Jové.

Història:

P. Domènech, J. Felis, J. García, S. Martínez, J.M. Rodríguez, A. Rullán, T. Porredón.

Francès:

A. Eroles, A. Sánchez, R. Usall, E. Fortuño.

Filosofia:

M.C. Calvo, R. Camats, J. Infante, P. Mallada, D. Alcàntara, N. Cunyat.

Junta Directiva:

Director: A. López.

Cap d'estudis: M. Pelegrí.

Sotsdirector: R. Camats.

Secretària: R. Sebastian.

Sots-secretari: P. Ma-llada.

Personal no docent:

M. Bravo, M. Campa, J. Guijarro, D.

Miguel, E. Puyal.

Associació de Pares:

L. Oronich (Presidenta), A. Espinosa (Secretari), J. Roca (Tresorer).

Consell Escolar:

F. Ipiens, J. M. Rodríguez, J. Felis, M. Pascual, A. Yus, J. Costa, R. Taribó (professors); A. López (director), M. Pelegrí (cap d'estudis), R. Sebastián (secretària); A. Arana, T. Llevot, J. Rius, O. Vilalta (alumnes); M. Batalla, E. Jorge, J. Roca, J. Roigés (pares); D. Miquel (personal no docent), V. Martínez (Ajuntament), T. Vilella (APA).

